

Ngwalak i bazlam nakə

Markus

a watsa aye

Məfələkwe

Markus a dazlay məwetse labara nakay na, a gwad nakay na: «Labara ngwalak eye nakə a tsik ka Yesu Kəriste Wawa i Mbəlom». A da ha Yesu na, ndo mäge məsler, a sla faya mäge wu hay. Ka tətikatay a ndo hay, ka həhar fakalaw abəra mə bo i ndo hay, kə pəsətay ha mezeleme a ndo hay. Yesu a gwad nengeye Wawa i Ndo, a yaw a vəl ha məsəfəre ngay hərwi mətəme tay ha ndo hay abəra mə mezeleme tay.

Markus a watsa ka məsler i Yesu, i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam, ka gər i madzəhuḅe i Yesu tə masəpete nakə a say a Fakalaw masəpat na aye, a da ha məsler i Yesu ta məmbəle tay ha ndo i dəvats hay tə matətike nakə a tətikatay a ndo hay aye. A watsa ka gər i məndze maduk i duk eye ka məndzibəra, ka gər i məməte ngay ka mayako mazləmbada eye, mələtsew ngay abəra ma mədahaṅ.

Madazlay i labara 1.1-13

Məsler i Yesu ma Galile 1.14-9.50

Yesu a lətse abəra ma Galile a ye a Zerozelem
10.1-52

Maduk i duk i məhəne i Yesu 11.1-15.47

Mələtsew i Yesu abəra ma mədahaṅ 16.1-8

Yesu a bəz ha bo ada mede ngay a mbəlom 16.9-
20

Yuhana madzəhuḅe ndo a yam

Mata 3.1-12; Luka 3.1-18; Yuhana 1.19-28

¹ Labara ɲɟwalak eye nakə a tsik ka Yesu Kəriste Wawa i Mbəlom aye, a dazlay

² andza nakə mawatsa eye mə dərɛwel i Ezay ndo mæde ha bazlam i Mbəlom aye, a gwad:
«Neɲ Mbəlom, na sləriye naha ndo mæde ha bazlam ga kame yak.

Ma lambadakeye na tsæved.

³ Faya ma wudiye mə kəsaf, a gwad:
Lambadumay tsæved a Bəy Maduweɲ,
lambadumay tsæved hay fehe lele, tâ hədzak bay.*»

⁴ Andza niye, Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a ndohwaw mə kəsaf. A tsikatay me a ndo hay, a gwadatay: «Mbədum ha mede kurom. Dzəhuḅum bo a yam ada Mbəlom ma pəsakumeye ha mənese kurom hay.»

⁵ Ndo neheye ma Zerozelem ada ka dala i Yahuda ti ye tebiye. Tə yawa ka təv i Yuhana. Tə dawa ha mezeleme tay hay parakka kame i ndo hay ada Yuhana a dzəhuḅawa tay ha a yam mə magayam nakə tə zalay Yurdum aye.

⁶ Yuhana niye na, peteked ɲgay maɲgara eye ta məkwets i zləgweme ada a barawa bəzihud ɲgay na, ta həzlay. A ndayawa mə kəsaf niye na, heyew ta wum.

⁷ Anan labara nakə a tsik aye sa, a gwad: «Ndo mekeleɲ eye ma deyeweye kame ga, neɲgeye na, gədaɲ eye a ze ga. Na sliye mahəndzəde ka təv ɲgay, məpəlay ha ləber i tahərak ɲgay bay tebiye.

* **1:3** Ezay 40.3.

⁸ Neŋ na, na dzəhuḅ kurom ha a yam tsa. Neŋgeye na, ma dzəhuḅiyē kurom ha ta Məsəfəre Tsədəŋŋa eye.»

Madzəhuḅe i Yesu a yam, a say a Fakalaw masəpete Yesu

Mata 3.13-4.11; Luka 3.21-22, 4.1-13

⁹ Ma məhəne niye na, Yesu a yaw ma Nazaret ka dala i Galile. A ndislew na, Yuhana a dzəhuḅ na a yam mə magayam nakə tə zalay Yurdum aye.

¹⁰ A həlay nakə faya ma tsalaweye abəra ma yam aye na, a ŋgatay a magərbəlom a ta ka bo bəra ndzədəfədə. Tsa na, Məsəfəre i Mbəlom a mbəzlaw ka Yesu andza bodobodo.

¹¹ Ada mətsike me a tsənew abəra mə mbəlom, a gwad: «Nəkar na, wawa ga. Na wuda kar haladzay. Dərev ga faya ma ŋgwasiye tə nəkar.»

¹² Kwayaŋŋa Məsəfəre i Mbəlom a zla na a makulkwandah.

¹³ Yesu a ndza mə kəsaf məve kuro kuro fad. Mə dəma na, a say a Fakalaw masəpete na ada mədəde ha a mezeleme. Mə kəsaf niye na, wu i pesl hay mə dəma haladzay. Gawla i Mbəlom hay ti yaw ka təv i Yesu, tə vəlay wu mənday.

Yesu ma gəma i Kafernahum

Mata 4.18-22; Luka 5.1-11

¹⁴ Ma dəba eye na, tə gəs na Yuhana a danŋay. Tə gəs na Yuhana na, Yesu a ye a Galile. A da ha Labara Ŋgwalak eye i Mbəlom mə dəma.

¹⁵ A gwad: «Həlay eye kə ndislew tuk, mbədum ha mede kurom. Təmum Labara Ŋgwalak eye i Mbəlom a dərev kurom hərwi Bəy i Mbəlom ka həndzədəw.»

¹⁶ Yesu a zəŋgal me i dəlov i Galile. Ahəl nakə faya ta zəŋgaliye me i dəlov niye aye na, a ŋgatay a ndo məgəse kələf hay sulo. Niye hay na, Simon ta malamar ŋgay Aŋdərə, faya ta kaliye gadaŋ tay a dəlov.

¹⁷ Tsa na, Yesu a gwadətay: «Dumara, pumen bəzay. Anəke faya ka həlumeye kələf, ane tuk na, na təriye kurom ha ndo məhəlaw ndo hay.»

¹⁸ Tə tsəne na, tə gər ha gadaŋ tay hay, tə pay bəzay a Yesu.

¹⁹ Yesu a ye kame tsekwen na, a ŋgatay a Yakuba ta malamar ŋgay Yuhana. Nəteye na, wawa i Dzebede hay. A ŋgatatay na, nəteye mə kwalalaŋ i yam faya ta lambadiye gadaŋ tay hay.

²⁰ Kwayaŋŋa Yesu a zalatay. Tə tsəne məzele i Yesu na, tə gər ha bəba tay Dzebede mə kwalalaŋ i yam ta ndo i məsler ŋgay hay, tə pay bəzay a Yesu.

Yesu a mbəl tay ha ndo hay abəra ma dəvats tay hay wal wal

Mata 8.14-17; Luka 4.31-44

²¹ Yesu ta gawla ŋgay hay ti ye a wuzlahgəma i Kafernahum. Pat i mazəzukw bo na, Yesu a ye a gay i maɟuwule me. Mə dəma na, a tətikatay a ndo hay.

²² Ndo hay tə tsəne matətike ŋgay nakə a tətikatay aye na, a gatay hərəbəkka. Hərwi neŋgeye a tətikatay andza i ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye bay. Ane tuk na, i ŋgay a tətikatay na, ta məzlaḅ eye. Hərwi bazlam niye hay ti yaw na, abəra mə neŋgeye ŋgway.

²³ Ahəl nakə faya ma tətikateye a ndo hay aye na, ndo wuray məsəfəre lele bay eye, paf a ye naha a

gay i maɗuwule me niye. Tsa na, a wuda ta magala kɛlɛrra.

²⁴ A gwad: «Nɛkar Yesu ndo i Nazaret, mey yak ka nɛmay na, mey? Ka yaw na, mata dze may ha ɗaw? Nɛkar way na, na sɛr ha lele: Nɛkar na, ndo nakɛ tsɛɗaŋna Mbɛlom a slɛraw aye.»

²⁵ Tsa na, Yesu a gay me, a gwadɗay: «Ndza dikdik. Dara abɛra mɛ bo i ndo nakay.»

²⁶ Kwayaŋna mɛsɛfɛre lele bay eye a ɓɛl ha ndo niye ta gɛɗaŋ tɛ mawude eye kɛlɛrra. Tsa na, a yaw abɛra mɛ bo i ndo niye.

²⁷ Ka tɛv niye na, a gatay a ndo hay ɗaɓɛk ɗaɓɛk, hɛrɓaɓɛkka. Tɛ gwad mɛ walaŋ tay: «Eh! Eh! Nakay na, wu wuray? Labara nakay a tsik aye na, ta mɛzlab eye. Nakay na, ndo waray, a gatay me a mɛsɛfɛre lele bay eye hay ada tɛ gɛsay me na, ndo waray.»

²⁸ Labara i Yesu a ɗa a zlɛm kwayaŋna ka dala i Galile tebiye.

²⁹ Ma ɗɛba eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay ti ye abɛra mɛ gay i maɗuwule me niye, ti ye a gay i Simoŋ ta Aŋɗɛre. Nɛteye ti ye dziye ta Yakuba ada ta Yuhana.

³⁰ Tɛ ndisl naha na, mese i Simoŋ mahɛna eye mɛ gay, maraɓaraɓ a gay. Tsa na, tɛ gwadɗay a Yesu: «Mese i Simoŋ lele bay.»

³¹ Yesu a ye ka tɛv ŋgay a gay. A ye naha na, a gɛs na abɛra mɛ hɛlay, a lɛtse ha ka mbɛlom. Tsa na, maraɓaraɓ a ndala faya abɛra. A ye, a gatay mbɛlɔk.

³² Ta huwa ma ɗɛba i pat mɛɗɛɗe na, ndo hay tɛ hɛlaw ndo i ɗɛvats hay haladzay ta ndo neheye fakalaw mɛ bo tay aye.

³³ Ndo i gəma niye hay tebiye tə haya gər ka maged i gay nakə Yesu mə dəma aye.

³⁴ Ndo neheye dəvats a gatay wal wal aye na, Yesu a mbəl tay ha ada a həhar fakalaw abəra ka ndo hay haladzay dərma. Ane tuk na, Yesu a ngəraz fataya, a gwadatay: «Kâ tsikum me bay.» Hərwi nəteye na, Yesu neŋgeye way na, tə sər na.

³⁵ Pərik, mbəlomda i dzagulok məzlehe na, Yesu a lətse, a ndohwaw abəra mə gay. Tsa na, a ye dəreŋ abəra ma wuzlahgəma. A ye na, a təv nakə ndəray andaya mə dəma bay aye. A ye a dəma mata dūwule me.

³⁶ Simoŋ ta siye i gawla ngay hay ta pədəke abəra ka məndzehəre na, ta ngatay a Yesu bay. Tsa na, ti ye ta pəla na Yesu.

³⁷ Ka təv nakə faya ta pəliye na aye na, ta huta na. Tə gwaday: «Ndo hay haladzay faya ta pəliye kar.»

³⁸ Yesu a gwadatay: «Kwa ta pəliye ga bəbay na, takwa a təv mekelen. Ka deyekweye na, a gəma neheye bəse bəse aye. Na diye ha bazlam i Mbəlom mə dəma dərma. Na yaw na, hərwiye.»

³⁹ A ndəv ha mətsike me ngay niye na, a lətse a ye a həhal ka dala i Galile tebiye. A dawa ha bazlam i Mbəlom mə gay i madūwule me ada a həharawa fakalaw abəra ka gər mavuwe hay.

Yesu a mbəl ha ndo madəgwada eye

Mata 8.1-14; Luka 5.12-16

⁴⁰ Pat wuray na, ndo wuray madəgwada eye a ye ka təv i Yesu. A ye naha na, a dəkw gurmets kame i Yesu. A tsətsah ka Yesu, a gwaday: «Kə saka na, ka sliye faya matəre ga ha tsədaŋŋa.»

⁴¹ Yesu a zəba faya na, a gay mə bo. A nduda ha həlay ɲgay, a lamay. Tsa na, a gwaday: «A seɲ na, təra tsədaɲɲa!»

⁴² Tsa na, dəvats i madəgwede a ye faya abəra. A mbəl suwud suwud lele.

⁴³ Ane tuk na, Yesu a gay me, ada a gwaday:

⁴⁴ «Do, ka diye wu yak na, tsəne lele hədzakay zləm.» Tsa na, Yesu a gwaday: «Tsəne lele: Kā tsik wu nakay a ndəray bay. Ane tuk na, do ta bəzay ha bo a ndo məvəlay wu a Mbəlom ada vəl wu nakə Musa a tsik aye hərwi mədatay ha a ndo hay tebiye na, ka təra tsədaɲɲa.»

⁴⁵ Ma dəba eye na, ndo niye a ye. A ye naha dūh na, a pa bo ka matəkəratay wu nakə a təra tə neɲgeye aye a ndo hay. Yesu kə sla faya mabəz ha bo ma wuzlahgəma sa bay. A ndzawa na, dərəɲ ta wuzlahgəma, ma təv neheye ndo hay mə dəma haladzay bay aye. Ada huya, ndo hay ti yawa ka təv ɲgay kwa məɲgay, kwa məɲgay.

2

Yesu a mbəl ha ndo matəra eye

Mata 9.1-8; Luka 5.17-26

¹ A ndza məhəne tsakway na, Yesu a mbəda gər a Kafernahum. Ndo hay tə tsəne Yesu kə maw a Kafernahum, neɲgeye mə gay nakə a ndzawa mə dəma aye na,

² ndo hay ti ye, tə haya gər haladzay ka təv ɲgay. Tə rah a gay niye bərits. Kwa ma bəra, ka me i maged bəbay, təv andaya bay hərwi ndo hay. Tə haya gər andza niye na, hərwi Yesu a tətikawatay bazlam i Mbəlom.

³ Ahəl nakə Yesu faya ma tətikateye bazlam i Mbəlom a ndo hay aye na, ndo hay fad tə zlay naha ndo matəra eye madzawa eye ka sləlah.

⁴ Ta pəla tsəved mede ha ka təv i Yesu na, ta huta tsəved bay, hərwi ndo hay haladzay ka tsəved. Tsa na, tə tsal ka gər i gay niye. Gər i gay niye na, fatata. Tə sləl bəd. Ta dənjar ha ta təv nakə Yesu mə dəma aye. Tə mbəzla ha ndo matəra eye niye ta ləber ka təv i Yesu ta sləlah ŋgay niye dzay.

⁵ Yesu a zəba ka mədzał gər tay nakə tə dzala ha faya na, a gwaday a ndo niye matəra eye: «Wawa ga, na pəsaka ha mezeleme yak hay.»

⁶ Mə gay niye na, ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, nəteye andaya mandza eye dərmał. Tə tsəne andza niye na, tə dzala mə gər tay, tə gwad:

⁷ «Ndo nakay a tsik me i ŋgay andza niye na, kəkay? Nakay na, a tsalay ka gər a Mbəlom. Bəna way nakə də məpəsay ha mezeleme a ndo aye? Maa sla məpəsay ha mezeleme a ndo na, Mbəlom nəte ŋgweŋ bəna, way?»

⁸ Tsa na, Yesu a sər wu nakə tə dzala mə gər tay aye, a gwadatay: «Ka dzalum andza niye mə gər kurom na, hərwi mey?»

⁹ Maa da me məgwaday a ndo matəra eye: «Mezeleme yak kə pəsa» na, waray, kəgəbay «Lətse zla sləlah yak do» na, maa da me mə dəma na, waray?

¹⁰ A seŋ nā, sərūm ha neŋ Wawa i Ndo na, gədan ga andaya məpəsətay ha mezeleme a ndo hay ka məndzibəra.»

Tsa na, a gwaday a ndo niye matəra eye:

11 «Faya na gwadakeye, lətse, zla slələh yak, do a mətəgay.»

12 Yesu a tsikay andza niye na, kwayanḡa a lətse, a zla slələh ḡgay. A ye kame i ndo niye hay mahaya gər eye duwak duwak lele, a yaw abəra. Ndo niye hay mbərzəzza eye tə ḡgatay na, a gatay hərbəbəkka. Ta zambaday a Mbəlom tə gwad: «Eh! Eh! Nakay na, gədan i Mbəlom bəna, ka ḡgatakway a wu andza nakay dāda bay.»

Yesu a zalay Levi

Mata 9.9-13; Luka 5.27-32

13 Ma dəba eye na, Yesu a mbəda gər, a ye ka me i dəlov nakə tə zalay dəlov i Galile aye. Ndo hay haladzay tə yawa naha ka təv ḡgay. A tətikawatay bazlam i Mbəlom.

14 Yesu a ndəv ha matətike, a lətse faya ma diye ka tsəved na, a ndzay a gər a ndo matsekele dzaḡgal ka təv i məsler ḡgay. Ndo niye na, tə zalay Levi. Neḡgeye na, wawa i Alfe. Yesu a gwaday: «Dara, peḡ bəzay!» Tsa na, Levi a lətse a pay bəzay.

15 Pat wuray na, Yesu ta gawla ḡgay hay tə nda wu mənday mə gay i Levi. Ndo matsekele dzaḡgal hay ada ta ndo i mezeleme hay tə nda wu mənday dziye tage Yesu. Nəteye tebiye tə pay bəzay a Yesu.

16 Mə dəma na, ndo neheye tə dzaḡgawa bazlam i Mbəlom mapala eye a ndo hay aye ta Farisa hay, nəteye andaya dərma. Tə ḡgatay a Yesu faya ma ndiye wu mənday ta ndo i mezeleme hay na, tə gwadatay a gawla i Yesu hay: «A nda wu mənday ka təv eye nəte ta ndo matsekele dzaḡgal hay ada ta ndo i mezeleme hay na, hərwi mey?»

17 Yesu a tsəne bazlam tay niye na, a gwadatay: «Ndo neheye wuray a gatay bay nəteye zayzay aye

na, ta pəliye ndo i sidem bay. Mata pəle ndo i sidem na, ndo neheye dāvats eye hay aye. Na yaw məzalətay a ndo neheye tə gwadəy a gər tay nəteye ɲgwalak eye hay aye bay, ane tuk na, məzalətay a ndo i mezeleme hay dūh.»

Məge daliyam

Mata 9.14-17; Luka 5.33-39

¹⁸ Pat wuray na, gawla i Yuhana hay ta Farisa hay, ta ge daliyam andza nakə tə gawa ma slala tay aye. Ndo hay tə yaw ta tsətsah ka Yesu, tə gwadəy: «Gawla i Yuhana ta Farisa hay nəteye na, ta ge daliyam. Ada hərwi mey gawla yak hay tə ge daliyam bay na, kemey?»

¹⁹ Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Nəteye na, ta giye daliyam bay, hərwi nəteye na, andza mə magurlom i məzle dahəlay. Ahəl nakə zal i dahəlay ka təv tay mba aye na, ndo neheye mazala eye a magurlom i məzle dahəlay na, ta giye daliyam dāw? Ahəl nakə zal i dahəlay andaya mba na, ta sliye faya məge daliyam bay.

²⁰ Ane tuk na, pat eye ma slaweye na, ta gəsiye fataya abəra zal i dahəlay niye. Pat eye niye na, ta giye daliyam tuk.

²¹ «Bazlam nakay na, andza peteked guram eye tə wedeye. Ta nasiye ha peteked wedeye mətepe ka peteked guram eye bay. Hərwi tadə ta tapa peteked wedeye ka guram eye na, peteked wedeye ma ɲgərđiye ha peteked guram eye. Tsa na, ma ɲguradiye. Peteked guram eye niye ma səkahiye mągurede haladzay.

²² «Sa na, ndo ma mbəđiye guzom lelem eye a gwezem i həzlay guram eye bay na, ka sərūm ha

təbədəw. Hərwi ta mbəda a dəma na, guzom niye lelem eye kə kwasa na, həzlay niye guram eye ma ndohwiye. Guzom dərmak səktih ma mbədiye ka dala. Ane tuk na, guzom lelem eye ta mbədiye na, a gwezem i həzlay wedeye dərmak.»

*Mələvay gər a pat i mazəzukw bo na, Yesu
Mata 12.1-8; Luka 6.1-5*

²³ Pat i mazəzukw bo na, Yesu ta gawla ngay hay ti ye ta guvah wuray. Ma guvah niye tə ge a dəma na, wuye andaya tə zalay bəle. Gawla i Yesu hay tə həb wu niye, tə nda.

²⁴ Farisa hay tə ngatatay na, tə gwadəay a Yesu: «Zəba, gawla yak hay ta giye wu nakə bazlam i Mbəlom mapala eye a ge faya me pat i mazəzukw bo aye na, hərwi mey?»

²⁵ Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Dada ka dzaŋgum wu nakə Davit a ge ahəl niye aye təbədəw?» May a wur faya ta ndo ngay hay.

²⁶ Tsa na, a ye a fələkwa a madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha, a zla makwala nakə tə vəlay a Mbəlom aye. A nda. A vəlatay a ndo ngay hay dərmak, tə nda. Bazlam i Mbəlom mapala eye a vəl tsəved ka mənde na, a ndo məvəlay wu a Mbəlom dəkdək bədaw? Wu nakay a ge bo na, ahəl nakə Abiyatar neŋgeye bagwar eye i ndo məvəlaway wu a Mbəlom aye.»

²⁷ Yesu a gwadətay sa: «Mbəlom a vəl pat i mazəzukw bo na, ada mâ dzəna ndo zezeŋ bəna, Mbəlom a ge ndo zezeŋ hərwi məpay bəzay bay.»

²⁸ A gwadətay: «Maa ləvay gər a pat i mazəzukw bo na, neŋ Wawa i Ndo.»

* 2:25 Zəba ma 1 Samuyel 21.2-7.

3

Yesu a mbəl ha ndo pat i mazəzukw bo

Mata 12.9-14; Luka 6.6-11

¹ Pat eye andaya na, Yesu a ye a gay i maɗuwule me. Mə ɗəma na, ndoweye andaya həlay ɲgay maməta eye.

² Ndo mekelen eye hay andaya mə gay i maɗuwule me niye ɗərmak. Tə dzala mə gər tay, tə gwad: «Zəbakwa faya lele, ɲgatay ma mbəliye ha ndo nakay maməta həlay eye pat i mazəzukw bo ɗaw?» Tə tsik andza niye na, hərwi məhəle faya bəra suwat.

³ Yesu a gwaday a ndo niye həlay ɲgay maməta eye: «Lətse ka niye kame i ndo hay tebiye.»

⁴ Tsa na, Yesu a tsətsah ka ndo neheye ta zəbiye faya aye. A gwadatay: «Bazlam kway mapala eye a vəl tsəved məge na, mey? A gwad: Gum ɲgwalak pat i mazəzukw bo tsukudu, gum na, sewed ɗaw? Məmbəle ha ndo tsukudu mægər ha mâ mət ɗaw?» Ane tuk na, ta mbəday faya bay.

⁵ Yesu a zəba fataya na, a ndalay haladzay, hərwi ta kula ha mədzele gər tay. Tsa na, a gwaday a ndo niye həlay maməta eye: «Nduda ha həlay yak.» A nduda ha na, həlay ɲgay a mbəl suwud suwud.

⁶ Tsa na, Farisa hay ti yaw a bəra mə gay i maɗuwule me niye. Tə haya gər ta ndo i Herod hay. Tə haya gər na, hərwi ta hutiyə tsəved ka məkəde Yesu na, kəkay.

Yesu ta ndo hay haladzay

⁷ Yesu ta gawla ɲgay hay ti yaw abəra mə gay i maɗuwule me niye ɗərmak. Ti ye ka me i ɗəlov nakə tə zalay ɗəlov i Galile aye. Ndo hay haladzay

tə patay bəzay. Ndoweye neheye na, ti yaw abəra ma Galile, ti yaw abəra ka dala i Yahuda

⁸ kwa ndo neheye ma Zerozelem aye dərma. Ti yaw abəra ka dala i Idume ada ta ndo neheye ta diye i magayam i Yurdum aye, ti yaw abəra ma gəma neheye tə mbay naha a Tir ta Sidon aye. Ndo neheye ti yaw haladzay ka təv i Yesu aye na, hərwi tə tsəne wu nakə Yesu a gawa aye.

⁹ Yesu a ngatatay a ndo neheye haladzay ti ye naha ka təv ngay aye na, a gwadatay a gawla ngay hay: «Ləvum bo ta kwalalan i yam. Na tsaliye a dəma, hərwi ada ndo hay tā dzəgəd ga ha bay.»

¹⁰ Andza nakə Yesu a mbəlawə tay ha ndo i dəvats hay haladzay aye na, ndo i dəvats hay tebiye ta hway ka təv ngay hərwi matətele faya.

¹¹ Ndo neheye fakalaw mə bo tay aye tə ngatay a Yesu na, tə kal ha bo kame i Yesu. Ta wuda, tə gwad: «Nəkar na, Wawa i Mbəlom.»

¹² Ane tuk na, Yesu a gatay me, a gwadatay: «Nə way na, kə tsikumay a ndəray bay.»

Yesu a pala ndo i maslan ngay hay

Mata 10.1-4; Luka 6.12-16

¹³ Tsa na, Yesu a zalatay a ndo neheye a say mə dərev ngay aye. Tə tsal a tsaholok.

¹⁴ Ma tsaholok niye na, a pala ndo i maslan ngay hay kuro gər eye sulo abəra mə walan tay niye. A pala tay ha na, hərwi ada ta ndziye dziye ada ma sləriye tay ha mata dā ha labara i Mbəlom.

¹⁵ Ma vəlatay gədan ka mahəhere fakalaw abəra ka ndo hay dərma.

16 Məzele i ndo neheye Yesu a pala tay ha kuro gər eye sulo aye na, anañ: Simon nakə Yesu a pa faya məzele Piyer,

17 Yakuba ta malamar ngay Yuhana, nəteye wawa i Dzebede, a pa fataya məzele na, Bowen-erges, andza mægweđe wawa i maləve i Mbəlom,

18 ada Añdərə, Filip, Bartelemi, Mata, Tomas, Yakuba wawa i Alfe, Tade, Simon ndo mäge vəram hərwi dala ngay,

19 ada Yudas Iskariyot ndo mäge dəf ka Yesu.

Yesu: Mbəlom kəgəbay Fakalaw

Mata 12.22-32; Luka 11.14-23, 12.10

20 Ma dəba eye na, Yesu a maw a gay nakə a ndzawa mə dəma aye. Tsa na, slala i ndo neheye tə yawa naha ka təv ngay haladzay aye na, ti ye naha ka təv ngay haladzay sa. Hərwi niye, Yesu ta gawla ngay hay tə huta həlay i mənde dəf kwa tsekwen bay tebiye.

21 Ndo ngay hay tə tsəne andza niye na, ti ye mata gəsa ahaya Yesu. Hərwi tə gwad: «Nəngeye na, andza gər mavuwe.»

22 Ndo neheye tə dzañgawa bazlam i Mbəlom ma-pala eye ti yaw abəra ma Zerozelem, tə gwadawa: «Yesu na, Bedzabul mə bo ngay.» Siye hay tə gwadawa: «Maa vəlay gədañ ka mahəhere fakalaw na, bəy i fakalaw hay.»

23 Yesu a zalatay a ndo niye hay a tsikatay me ta dzeke, a gwadətay: «Bəy i Fakalaw tə Fakalaw ta həhariye bo tay na, ma kəkay?»

24 Tadə gəma ka ngəna, faya ta giye magazləga mə walañ tay na, gəma niye ma hutıye gədañ məndze huya dəw?

²⁵ Tadə ndo hay mə gay tay faya ta giye mag-azləga mə walaŋ tay na, ndo neheye mə gay niye na, ta hutiye gədaŋ məndze huya daw?

²⁶ Ka dzalum na, bəy i Fakalaw ma həhariye bo ŋgay daw? Ka həhar bo ŋgay na, gədaŋ ŋgay ma ndziye bay, ma dziye.

²⁷ «Ka sərūm təbədew ndo ma sliye faya məfələkwe a gay i ndo i gədaŋ məhəla ahaya wu ŋgay bay. Ma ta sliye məfələkwe na, ma lahiye mədzewe na təday. Kə dzawa na tuk na, ma sliye faya mede a gay, məhəla ahaya wu ŋgay hay tuk.

²⁸ «Sərūm ha na, Mbəlom ma pəsətay ha mezeleme a ndo hay. Kwa bazlam tay nakə ta tsik lelebay ka Mbəlom aye na, Mbəlom ma pəsətay ha.

²⁹ Ane tuk na, anaŋ ndo kə tsalay ka gər a Məsəfəre Tsədaŋŋa eye na, dāda ma hutiye məpəse me təbey. Mezeleme ŋgay ma ndziye ka tor eye.»

³⁰ Yesu a tsikatay andza niye na, hərwi tə gwadawa: «Neŋgeye na, gər mavuwe.»

May i Yesu ta malamar i Yesu hay

Mata 12.46-50; Luka 8.19-21

³¹ May i Yesu ta malamar i Yesu hay tə ndisl naha tuk. Tə ndisl naha na, tə lətse ma bəra. Tsa na, tə slər ndo məzalay naha a Yesu.

³² Ka təv eye niye na, ndo hay haladzay mandza eye. Tə lawara na Yesu a wuzlah. Ndo nakə tə slər naha aye a gwaday a Yesu: «Pa zləm təday. May yak ta malamar yak hay faya ta tsətsahiye kar ma bəra.»

³³ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «May ga ta malamar ga hay na, way hay?»

³⁴ Tsa na, a zəba ka ndo niye hay, a dzaha gər tuwzik ada a gwad: «May ga ta malamar ga hay na, nəteye anan.

³⁵ Hərwi matəra malamar ga ta may ga na, ndo neheye faya ta giye wu nakə a say a Mbəlom aye.»

4

Dzeke i ndo masləge

Mata 13.1-9; Luka 8.4-8

¹ Yesu a ye mata dā ha labara i Mbəlom ka me i dəlov nakə tə zalay dəlov i Galile aye sa. Ndo hay haladzay tə haya gər ka təv ŋgay. Tsa na, Yesu a tsal a kwalalan i yam ada a ndza a dāma. Kwalalan i yam niye na, ka gər i dəlov i Galile niye. Ndo neheye haladzay tə haya gər ka təv ŋgay aye na, nəteye mandza eye ka dala bəse ka pəpəz i dəlov.

² A tətikawatay wu hay haladzay ta dzeke. Ada matətike ŋgay nakə faya ma tətikateye na, a gwadawatay:

³ «Tsənum! Ndo wuray a ndohwaw abəra mə gay. A həl hulfe ŋgay, a ye ha a pesl mata sləge.

⁴ A ye naha na, a dazlay a masləge.* Ahəl nakə faya ma kutsiye hulfe ŋgay a guvah aye na, siye hay tə kuts ka tsakay i tsəved. Diyen hay ti yaw, tə pala na tebiye.

⁵ Hulfe mekeleŋ eye a dəd ka sik i pələd, təv nakə bətekwew andaya faya haladzay bay aye. Hulfe niye hay tə ndzohwaw bəse tsa. Tə ndzohwaw bəse na, hərwi bətekwew andaya ka sik i pələd niye bay.

* **4:4** Ma gəma niye i tay na, ta sləgawa tə tsəluv təbey. Tə kutsawa ha na, məkutse məkutse.

⁶ Ane tuk na, pat a tsaraw, a zla faya abəra ŋgulak na, a fəka na hulfe neheye tə ndzohwaw aye. Tə kula heryew heryew hərwi ta huta bəɗ məpe zləlay haladzay bay.

⁷ Neŋged a dəɗ a gay i dak. Dak niye hay tə gəl. Tsa na, dak niye hay tə ŋgədətsa na hulfe niye a ndzohwaw aye, kwa hulfe niye hay ta ge bo bay ada ta nah bay.

⁸ Siye sa na, tə kuts ka təv lele eye, tə ndzohwaw na, lele. Tə gəl ada tə nah, gər eye həbəts həbəts lele. Mə walaŋ tay niye na, neheye hohway tay hay makwehe nəte na, wur eye kuro kuro mahkar, siye hay a ge kuro kuro məkwa, mekeleŋ eye hay a ge temerre.»

⁹ Yesu a ndəv ha andza niye na, a gwadətay: «Ndo nakə zləm andaya mətsəne aye na, m̄a tsəne lele!»

Yesu a ge məsler ta dzeke na, hərwi mey?

Mata 13.10-17; Luka 8.9-10

¹⁰ Ahəl nakə Yesu ta ndo neheye tə ndzawa ka təv ŋgay ada ta gawla ŋgay hay ti ye abəra ka təv i ndo niye hay haladzay aye, ka təv nakə nəteye mahəteye na, gawla ŋgay hay ta tsətsah faya tə gwadətay: «Dzeke niye a say məgwede na, mey?»

¹¹ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Nəkurom na, Mbəlom kə ɗakum ha wu nakə maŋgaha eye ma bəy ŋgay aye. Ane tuk na, ndo siye hay ta tsəniye wu hay na, ta dzeke.

¹² Andza niye nəteye na,
 “Ta zəbiye faya tə ɗare tay ada ta ŋgateye bay.
 Ta tsəne tə zləm tay ada ta səriye ha andza
 məgwede mey na, ta səriye ha bay.
 Bəna ta ta maweye ka təv i Mbəlom

ada Mbəlom ma ta pəsatay ha mezeleme tay.†»

Yesu a datay ha dzeke i ndo masləge

Mata 13.18-23; Luka 8.11-15

¹³ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Nəkurom, ka tsənum dzeke nakay a say məgwede mey na, ka tsənum bədaw? Ka tsənum dzeke nakay bay na, ada ka sərume ye siye i dzeke mekelen eye hay na, ma kəkay tuk?

¹⁴ A say məgwede na, anan: Ndo masləge a sləga bazlam i Mbəlom.

¹⁵ Ndo mekelen eye hay ta ndzəkit bo andza tsakay i tsəved. Bazlam i Mbəlom a dəd ka tsakay i tsəved eye niye. Ndo neheye tə tsəne aye na, Fakalaw a yaw a buwa na bazlam i Mbəlom niye masləga eye ma nəteye.

¹⁶ «Siye hay ta ndzəkit bo sik i pələd nakə hulfe a kuts faya aye. Nəteye tə tsəne bazlam i Mbəlom kwayanəna na, ta təma tə mənəgwese.

¹⁷ Ane tuk na, ta gəray tsəved a bazlam i Mbəlom ada mâ pa zləlay a dərev tay bay. Tə dzala ha faya na, tsekwen tsa. Ma dəba eye dəretsətseh kəgəbay madzəgur me a ndzatay a gər hərwi bazlam i Mbəlom. Tsa na, tə gər ha mədzele gər abəra ka Mbəlom ta bəse.

¹⁸ «Ndo mekelen eye hay ta ndzəkit bo ta hulfe nakə a dəd a gay i dak aye. Tə tsəne bazlam i Mbəlom,

¹⁹ ane tuk na, mədzał gər ka wu i məndzibəra, bor i zlele ada ta bor i wu mekelen eye hay wal wal yuh a ye tay a bo. Wu niye hay tə nğədətsa na bazlam i Mbəlom nakə mə dərev tay aye. Tsa na,

† 4:12 Ezay 6.9-10.

bazlam i Mbəlom dərmaḱ kə wa hohway mə dərev tay bay.

²⁰ «Ndo mekeleŋ eye hay ta ndzəkit bo ta dala nakə lele aye. Hulfe a kuts faya na, a ndzohw lele. Nəteye tə tsəne bazlam i Mbəlom na, ta təma a dərev tay lele. Bazlam i Mbəlom a gəl mə dərev tay lele ada a nah. Neŋgeḱ, makwehe nəte na, wur eye kuro kuro mahkar, neŋgeḱ sa na, wur eye kuro kuro məḱwa ada siye temerre.»

Dzeke i lalam
Luka 8.16-18

²¹ Tsa na, Yesu a tsikatay dzeke sa, a gwadətay: «Ndo ma zlaweye lalam ŋgay ma piye faya ako ada ma hurəḱwiye faya gəse daw? Kəgəbay, ma piye na a dəba i sləlah daw? Ma piye na duh na, ka wu məpe lalam bədaw?

²² Ma piye na ka wu məpe lalam na, hərwi ada dəre mə zəba dzaydzay ada wu neheye dəre a ŋgatay bay aye na, mə zəba lele. Wu neheye maŋgaha eye ta ta zəbiye mə dzaydzay.

²³ Ndo nakə zləm andaya mətsəne aye na, mə tsəne lele!»

²⁴ Yesu a gwadətay sa: «Gumay metsehe a wu nakə ka tsənum aye! Ndoweye kə pay zləm lele na, Mbəlom ma səkaheye ha mətsəne, hərwi ada mə tsəne lele. Hərwi Mbəlom ma ləvakumeye wu tə wu nakə ka ləwawumatay wu a ndo hay aye.

²⁵ Hərwi ndo nakə wu ŋgay andaya na, ta səkahay ha sa. Ane tuk na, ndo nakə wuray ŋgay andaya bay aye na, kwa tsekweŋ eye nakə andaya faya aye na, ta buwiye na.»

Dzeke i hulfe

²⁶ Yesu a gwadatay sa: «Anan Bøy i Mbəlom a ndzəkit bo na, andza ndo wuray a həl hulfe a ye a sləga na a guvah ŋgay.

²⁷ Ma dəba eye huwa a ge na, ndo niye a ye ŋgway a mətəgay. Ta həvad na, a ndzahərawa ada ta həpat na, a pədəkawa abəra ka məndzehəre, a lətsawa ka mbəlom. Ahəl nakə faya ma giye andza niye na, hulfe nakə masləga aye a ndzohw ada faya ma gəliye. Neŋgeye na, wu nakə a sləga aye faya ma gəliye ma kəkay na, a sər bay.

²⁸ Dala a ndzohwa ahaya wu niye ka gər bo ŋgay. A ndzohw a dazlay na, səmber aye ka me i bəd. Tsa na, a ye tə gər. Ma dəba eye na, a pa wur ada a nah lele.

²⁹ A nah tsa na, ndo i guvah a zla bembek ŋgay a ye mata dze na wu ŋgay niye hərwi həlay məpele wu abəra ka dala kə sla.»

Dzeke i wur i 6əzan

Mata 13.31-32,34; Luka 13.18-19

³⁰ Yesu a gwadatay sa: «Ka ndzəkitaqway ha Bøy i Mbəlom sa tə mey? Ka dədəkwatay ha labara nakay a zləm a ndo hay na, ta dzeke waray?

³¹ Anan Bøy i Mbəlom a ndzəkitaqway sa na, andza wur i 6əzan. Ahəl nakə ta sləgiye mba na, mə walaŋ i wur i wu neheye ka məndzibəra tebiye na, neŋgeye tsekweŋ.

³² Ane tuk na, ta sləga na, ma ndzohwiye. Kə ndzohw na, ma gəliye a ze ala neheye tə sləga ka dədan aye tebiye. A təra andza gərdaf, diyeŋ hay ta ŋgariye faya gay tay ada mezek eye ma gateye ŋgama.»

³³ Andza niye, Yesu a tsikawatay labara ŋgay a ndo hay tebiye na, ta dzeke andza nakay anan eye.

A tsikawatay na, wu nakə ndo neheye ta sliye faya mətsəne lele aye.

³⁴ Yesu a tsikawatay wu hay na, ze mətsike ta dzeke bay. A tsikawatay na, ta dzeke. Ane tuk na, ahəl nakə nəteye mahəteye ta gawla ŋgay hay aye na, dzeke eye a say məgwede mey na, a dawatay ha tebiye.

*Yesu a gay me a vavəray
Mata 8.23-27; Luka 8.22-25*

³⁵ Pat eye niye huwa a ge na, Yesu a gwadətay a gawla ŋgay hay: «Lətsakwa! Takwa! Tasakwa a diye i dəlov nenged.»

³⁶ Tə lətse, tə gər tay ha ndo hay ka niye. Gawla ŋgay hay tə zla na ta kwalalaŋ i yam nakə neŋgeye mə dəma aye. Siye i kwalalaŋ i yam mekelen eye hay andaya bəse ka təv ŋgay sa.

³⁷ Ahəl nakə faya ta diye, ta tasiye a diye i dəlov nenged aye na, vavəray bagwar eye a ge haladzay. Yam a tsal ka bo daŋgwala wekit wekit ada faya ma viye a kwalalaŋ i yam niye, mazlambar ma rahiye a dəma.

³⁸ Yesu na, neŋgeye ŋgway duk ma dəba, mə hud i kwalalaŋ niye ada neŋgeye mandzahəra eye. Gər ŋgay mapa eye ka təv gər. Gawla ŋgay hay ta dzədzar haladzay, ta pədeke ha abəra ka məndzehəre tə gwadəy: «Ndo matətike ndo, faya ka mətakweye na, a gaka mə gər təbədew?»

³⁹ Tsa na, Yesu a pədeke abəra ka məndzehəre. A lətse, a ŋgərəz ka mətasl, a gay me ada a gwadəy a dəlov niye: «Ndza dikdik!» Kwayaŋŋa mətasl a gər ha mäge. Məbəle i wuray kwa tsekwen andaya sa bay.

⁴⁰ Tsa na, Yesu a gwadafatay a gawla ngay hay: «Ka dzədzarum kate na, hərwi mey? Ka dzalum ga ha zuk bədfaw?»

⁴¹ Kwayanŋa ta dzədzar haladzay, tə gwad a bo mə walaŋ tay: «Nakay i ngay ndo waray nakə a gay me a mətasl ta yam na, tə gəsay me aye?»

5

*Yesu a mbəl ha gər mavuwe
Mata 8.28-34; Luka 8.26-39*

¹ Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ngay hay tə ndisl a diye i dəlov niye. Təv eye niye ti ye a dəma aye na, dala i Geraseni hay. Tə ndisl a dəma na, tə mbəzlaw abəra mə kwalalaŋ i yam.

² Yesu a mbəzlaw abəra mə kwalalaŋ i yam na, kwayanŋa ndo wuray a ndohwaw abəra mə walaŋ i tsəvay hay, hərwi mede ka təv i Yesu. Ndowneye niye na, məsəfəre lele bay eye mə bo.

³ A ndzawa na, mə walaŋ i tsəvay hay. Ndəray kwa nəte a mba faya məgəse ada mədzewe na bay. Kwa mədzewe tə tsalalaw bəbay na, ndəray a mba faya bay.

⁴ Haḅe tə dzawaway na sik tə səselek ada tə paway tsalalaw a həlay. Wu neheye tə dzawa ha aye na, a ngəzlah ndərtsətsətse. Ndəray kwa nəte a mba faya məgəse na bay.

⁵ Ta huwa, kwa ta həpat a həhalawa na, mə walaŋ i tsəvay hay ada mə mahəmba. A həhalawa na, tə mawude eye ada a tawa bo ngay tə kwar tsuraḍ tsuraḍ.

⁶ Gər mavuwe niye a ngatay naha a Yesu dərən na, a hway ka təv ngay. A hway naha na, a dəkway gurmets a huvo.

⁷ Tsa na, a wuda ta gədan, a gwad: «Nəkar Yesu Wawa i Mbəlom Fetek, ka wuda ka neŋ na, mey? Amboh tə məzele i Mbəlom, kâ geŋ wuray bay.»

⁸ A tsik andza niye na, hərwi Yesu a gwadaway: «Nəkar fakalaw, dara abəra mə bo i ndo nakay!»

⁹ Yesu a tsətsah faya, a gwaday: «Məzele yak way?»

Fakalaw a mbəday faya a Yesu, a gwaday: «Məzele ga Haladzay, hərwi nəmay haladzay.»

¹⁰ Tsa na, a gay amboh a Yesu haladzay hərwi ada Yesu mâ həhar na dərəŋ abəra ka dala niye bay tey.

¹¹ Azlakwa bay, mə mahəmba wuray ka təv eye niye na, madəras hay andaya faya ta tsəkuriye tay ha.

¹² Fakalaw niye hay mə bo i ndo niye tə gay amboh a Yesu, tə gwaday: «Amboh, gər may ha nəmaâ ye a bo i madəras tadaheye.»

¹³ Yesu a vəlatay tsəved. Tsa na, məsəfəre lele bay eye ti yaw abəra mə bo i ndo niye ti ye tə fələkwa a bo i madəras niye hay. Madəras niye hay haladzay ta giye gwezem sulo ta hwayaw abəra ma tsaholok niye ti ye tə kuts a dəlov, tə dze a dəma.

¹⁴ Ndo mətsəkure madəras neheye tə ŋgatay andza niye na, ta hway, ti ye a wuzlahgəma mata datay ha labara niye a ndo hay ada a ndo neheye nəteye dərəŋ ta wuzlahgəma aye. Tsa na, ndo hay ti yaw mata zəbe naha ka wu nakə a ge bo aye.

¹⁵ Ndo niye hay tə ndislew ka təv i Yesu na, tə ŋgatay a ndo nakə fakalaw hay tə ndzawa mə bo ŋgay haladzay aye. Tə ŋgatay na, mandza eye, peteked ka bo ada neŋgeye lele bəna andza nakə

a ndzawa aye bay. Tə ɲgatay andza niye na, ta dzədzar.

¹⁶ Ndo neheye labara i gər mavuwe ta madəras hay a ge bo ka dərə tay aye na, nəteye dərmaḱ ta təkəratay labara eye a ndo neheye ti ye naha, nəteye ta ɲgatay təbey aye.

¹⁷ Tə tsəne na, tə gay amboh a Yesu, tə gwadəy: «Amboh, do abəra ma gəma may.»

¹⁸ Ahəl nakə Yesu faya ma tsaliye a kwalalaɲ i yam aye na, ndo niye a mbəl hərwi fakalaw hay ti yaw abəra mə bo ɲgay na, a gwadəy a Yesu: «Amboh nā paka bəzay tey?»

¹⁹ Ane tuk na, Yesu kə vəlay tsəved ka məpay bəzay bay. Yesu a gwadəy: «Do! Ta bəzay ha bo a ndo yak hay. Təkəratay ɲgwalak nakə Bəy Maduweɲ a ge hərwi yak aye.»

²⁰ A tsəne andza niye na, a lətse a ye a dala nakə tə zalay Dekapol* aye. A ndisl a dəma na, a dazlay matəkəratay wu nakə Bəy Maduweɲ a ge hərwi ɲgay aye. Ndo neheye tebiye tə tsəne labara niye na, a gatay masuwayaɲ.

Yesu a mbəl ha dem i Dzayrus abəra ma mədahaɲ

*Ngwas wuray dəvats eye məve kuro gər eye sulo
Mata 9.18-26; Luka 8.40-56*

²¹ Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ɲgay hay tə maw tə kwalalaɲ i yam ka dəlov niye. Tə maw a diye neɲged. Tə ndisl a dəma na, ndo hay haladzay ti ye ka təv ɲgay. Ndo hay ti ye ka təv ɲgay na, neɲgeye ka me i dəlov niye mba.

* **5:20** Dekapol na, gəma nakə dala mə dəma kuro aye.

²² Bəy i gay i mađuwule me wuray tə zalay Dza-yrus, a ye naha dərmaĸ. A ŋgatay a Yesu na, a dəkway gurmets a huvo.

²³ A gay amboh a Yesu, a gwađay: «Dem ga wuray hala bay faya ma mətiye. Amboh, dara ta peŋ faya həlay ada mâ mbəl tey.»

²⁴ Yesu a tsəne andza niye na, a həl bo, ti ye salamay.

Ahəl nakə faya ma diye na, ndo hay haladzay gədəbille tə pay bəzay ada faya ta ŋgədətsiye na kwa tə waray, tə waray.

²⁵ Ŋgwas wuray andaya dərmaĸ. Ŋgwas eye niye na, dāvats eye. Bambaz a mbədawayaw abəra mə huđ. Dāvats eye niye kə ndza faya məve kuro gər eye sulo.

²⁶ Ki ye ha a gay i ndo i sidem hay wal wal haladzay. A sa dəretsətseh kəriye bəna, kə huta zay bay. Kə dze ha suloy ŋgay haladzay ka sidem ada kə gay ŋgama kwa tsekweŋ bay. Duh dāvats niye a zaka faya.

²⁷⁻²⁸ Ŋgwas niye a tsəne wu nakə ndo hay faya ta tsikiye ka gər i Yesu aye na, a ye a walaŋ i ndo niye hay Yesu mə dəma aye. A dzala mə gər ŋgay, a gwad: «Na lamay a peteked ŋgay na, na mbəliye segey.» Tsa na, a ye tsəriđ tsəriđ mə walaŋ i ndo niye hay. A ndisl bəse ka təv i Yesu ta dəba na, a lamay a peteked i Yesu.

²⁹ A ye a lamay nets na, kwayaŋŋa bambaz niye a mbədawayaw faya abəra a tərəts tsandzaŋ. A sər ha mə bo ŋgay na, kə mbəl abəra ma dāvats ŋgay niye.

³⁰ Kwayaŋŋa Yesu a sər ha gədaŋ ki yaw abəra

mə bo ŋgay. Tsa na, a mbəda me a diye i ndo neheye faya ta pay naha bəzay ma dəba aye. A tsətsah, a gwad: «Maa lamay a peteked ga na, way?»

³¹ Gawla ŋgay hay ta mbəday faya, tə gwaday: «Ka gwadiye “Maa lemeŋ way” na, ka ŋgatay a ndo neheye haladzay faya ta ŋgədətsiye kar təbədew?»

³² Ane tuk na, Yesu a zəba dərə ka təv niye pərwasla hərwi ada mâ ŋgatay a ndo nakə a lamay a peteked ŋgay aye.

³³ Ngwas niye a lamay a peteked i Yesu aye na, a dzədzar slaḅ slaḅ, hərwi a sər ha wu nakə a ge bo tə neŋgeye. A ye a dəkway gurmets a huvo a Yesu. Tsa na, a day ha wu nakə dedek aye a Yesu.

³⁴ Yesu a gwaday: «Dem ga, mədzal gər yak kə mbəl kar ha. Do wu yak barbarra. Ka mbəl abəra ma dəvats yak nakay na, ka tor eye.»

³⁵ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikeye a ngwas niye andza niye na, ndo hay ti yaw mə gay i Dzayrus. Ti yaw na, ka təv i Dzayrus. Tə gwaday: «Dem yak kə mət, ka wurdeye me a miter na, sa meriye?»

³⁶ Ane tuk na, Yesu na, kə pa gər ka bazlam tay niye bay. Yesu a gwaday a Dzayrus: «Kâ dzədzar bay, dzala ha ka neŋ tsa na, tsiy.»

³⁷ Tsa na, a lətse, a ye. Ahəl nakə faya ma diye na, a gatay me a ndo hay ada tâ zəŋgal na bay. A vəlay tsəved mede ka bo dziye na, a Piyer, a Yakuba ta malamar ŋgay Yuhana.

³⁸ Tə ndisl naha a gay i Dzayrus bəy i gay i maḁuwule me na, Yesu a zəba dərə na, ndo hay faya ta tuwiye taŋgof taŋgof, siye hay faya ta tuwiye tə mawude eye ndəŋndəŋ.

³⁹ Yesu a ɲgatay andza niye na, a fələkwa a gay, a ye naha a gwadətay a ndo neheye mə gay aye: «Mədzədəy ta mətuway nakay na, kemey? Wawa nakay na, kə mət bay, neɲgeye mandzahəra eye.»

⁴⁰ Ndo hay wuyi tə ɲgwasa faya. Tsa na, a həharataya ahaya abəra. Maa ləkaw ka təv ɲgay mə gay na, bəba ta may i wawa ta gawla ɲgay neheye mahkar ti ye ka bo dziye. Nəteye, ti ye tə fələkwa a gay nakə wawa mahəna eye mə dəma aye.

⁴¹ Tə ndisl naha na, Yesu a gəs dem niye abəra mə həlay ada a gwadəy: «*Talita kum!*» (Andza məgwədə: «Dem, faya na gwadakeye, lətse!»)

⁴² Tsa na, dem niye kwayaɲɲa hurum a lətse. A ye tə sik ɲgay kuteɲ kuteɲ. Məve i dem niye na, kuro gər eye sulo. Tsa na, ndo niye hay tə ɲgatay a wu niye a ge bo aye na, a gatay masuwayaɲ.

⁴³ Tsa na, Yesu a gwadətay: «Wu nakay na ge aye na, kâ dūmay ha a ndəray bay.» A gwadətay a bəba ta may i dem niye: «Vələmay wu mənday ada m̄a nda.»

6

Yesu ka dala i Nazaret Mata 13.53-58; Luka 4.16-30

¹ Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ɲgay hay, tə lətse abəra ka təv niye, ti ye a gəma nakə Yesu a gəl mə dəma aye.

² Pat i mazəzukw bo na, a ye a gay i maɲuwule me. Mə dəma na, ndo hay haladzay. A dətay ha bazlam i Mbəlom. Tə tsəne bazlam i Mbəlom nakə a tsikatay aye na, a gatay hərbaɲəkka. Tə gwad: «A hutaw labara nakay na, məɲgay? Maa vəlay

ndaraw nakay na, way? Masuwayan nakay faya ma giye na, a yaw mənɣay?

³ Nənɣeye na, ndo matsətsede mayako bəda? Ada nənɣeye na, wawa i Mari bəda? Malamar nɣay hay na, Yakuba, Zozes, Yuda ada Simon bəda? Malamar nɣay dem aye hay dərmaḱ nəteye ka təv kway kanan, nəkway dziye bədaw?» Hərwi wu neheye tebiye ndo i Nazaret hay ta kərah məpe mədzal gər ka Yesu.

⁴ Yesu a gwadatay: «Ndo məde ha bazlam i Mbəlom na, ndo hay ta təma na ada tə dəslay ha gər kwa mənɣay. Ane tuk na, ma gəma nɣay mə walan i ndo nɣay hay ta malamar nɣay hay na, tə dəslay ha gər bay.»

⁵ Hərwi niye, Yesu kə sla məge masuwayan i wuray kwa tsekwen bay tebiye. Wu nakə a ge aye na, a pa həlay ka ndo wuray hay dəvats eye hay ada tā mbəl abəra ma dəvats.

⁶ Ka təv eye niye, a gay wadən wadən a Yesu hərwi nakə ta dzala ha bay aye. Tsa na, a lətse a ye a gəma mekelen eye hay bəse ta gəma nɣay niye. A ye na, mata datay ha bazlam i Mbəlom a ndo hay.

*Yesu a slər gawla nɣay hay kuro gər eye sulo
Mata 10.1,5-15; Luka 9.1-6*

⁷ Pat wuray na, Yesu a zalatay a gawla nɣay hay kuro gər eye sulo, a gwadatay: «Na sləriye kurom ha a gəma hay wal wal. Ka deyumeye na, sulo sulo.» Tsa na, a vəlatay gədan ka mahəhere məsəfəre neheye nɣwalak eye bay aye abəra ka ndo hay.

⁸ A gwadatay: «Ka deyumeye na, kâ zlum wuray a həlay bay. Sakwal na, ka zlumeye kəla. Ane tuk

na, kâ zlum wu mânday bay. Kwa bəbōro, kwa suloy kâ pum a gwezem bay.

⁹ Taharak na, pum a sik, ane tuk na, kâ həlum peteked i məkelkabo kurom hay sulo, sulo bay.»

¹⁰ Yesu a gwadətay sa: «Ka ndislum a gəma nakə ka deyumeye a dəma aye na, ndzum mə gay nakə ta təma kurom tə mənḡwese aye. Kâ yum kurom abəra mə gay niye bəse tsa bay. Ndzum mə dəma hus a pat nakə ka deyumeye a gəma mekeleḡ eye.

¹¹ Tadə ndo i gəma niye ka deyumeye a dəma, ta təma kurom bay ada agəna ta kərah məpe zləm ka bazlam kurom na, dum kurom abəra ma gəma niye. Ahəl nakə ka yumaw kurom, nəkurom ka tsəved məzlambar ka gərumeye ha tsəved i gəma niye na, tətəkum ha bətekwew i gəma niye abəra ka sik kurom hay. Niye na, ta səriye ha ta təma kurom bay.»

¹² Yesu a ndəvatay ha me ḡgay niye a tsikatay aye na, tə həl bo ti ye. Tə ndisl a gəma niye hay na, ta dazlay a məde ha bazlam i Mbəlom a ndo hay. Tə gwadətay a ndo i gəma niye hay: «Mbədum ha mede kurom»

¹³ ada ta həhar fakalaw abəra ka ndo hay. Tə faḡa mal ka ndo neheye dəvats eye hay aye. Tə mbəl tay ha abəra ma dəvats niye. Ndo neheye tə mbəl tay ha aye na, nəteye haladzay.

Herod ta Yuhana madzəhuḡe ndo a yam

Mata 14.1-12; Luka 3.19-20, 9.7-9

¹⁴ Yesu a ḡa a zləm haladzay a gəma hay wal wal tebiye. Kwa bəy nakə tə zalay Herod aye kə tsəne labara i Yesu dərmaḡ.

Ndo mekeleḡ eye hay tə gwad ka Yesu: «Neḡgeye na, Yuhana madzəhuḡe ndo a yam kə lətsew abəra

ma mædahaŋ. Hərwi niye nakə a huta gədan ka mæge masuwayaŋ.»

¹⁵ Siye hay na, tə gwad: «Neŋgeye na, Eliya ndo mæde ha bazlam i Mbəlom niye ahəl niye.»

Siye hay tə gwad: «Neŋgeye na, ndo i maslaŋ i Mbəlom nəte mə walaŋ i ndo mæde ha bazlam i Mbəlom neheye ahəl niye aye.»

¹⁶ Herod a tsəne andza niye na, a gwad: «Ndo niye na, Yuhana nakə ahəl niye na dəs faya abəra gər eye na, kə lətsew abəra ma tsəvay.»

¹⁷ Herod a tsik andza niye na, hərwi maa vəl tsəvedka mægəse Yuhana na, bo ŋgay eye. Tə gəs na ada tə pa na a danğay. Tə pay səselek a sik. Herod a ge andza niye na, hərwi Yuhana a gay me ka mabuwe Herodiyad ŋgwas i malamar ŋgay nakə tə zalay Filip aye.

¹⁸ A gəs Yuhana a pa na a danğay na, hərwi Yuhana a gwaday: «Bazlam i Mbəlom a ge me ka mabuwe ŋgwas i malamar yak.»

¹⁹ Yuhana a tsik andza niye na, a ndalay a Herodiyad. A say haşe məkəde Yuhana. Herodiyad a sla məkəde na Yuhana bay na, hərwi Herod.

²⁰ Hərwi mey na? Herod na, a dzədzaraway a Yuhana. A dzədzaraway na, a sər ha Yuhana na, neŋgeye ndo lele eye, kə ge mənese bay. Herod a ge faya me hərwi ada tâ kəf na bay. A tsəne andza niye na, a dzədzar haladzay. Haşe düh a pawa zləm ka bazlam i Yuhana na, lele. Aya ane a sla faya matəme bay.

²¹ Pat eye andaya na, Herodiyad a huta tsəvedka məkəde Yuhana tuk. Pat eye niye na, Herod a ge magurlom i pat i məwe ŋgay. A zalatay a ndo ŋgay

neheye bagwar eye ma mäsler ka dala ngay aye. A zalay a bagwar i sidzew hay ada ta ndo neheye ka dala i Galile məzele tay a da a zləm aye. Ti ye naha tebiye a magurlom niye.

²² Anəke na, dem i Herodiyad niye a ye, a fələkwa ka təv i ndo neheye mahaya gər eye. A ye naha na, a dazlay a məhetse. Məhetse i dem niye a hats eye na, a le ka bəy ta ndo neheye a zalatay a magurlom aye. Bəy a zalay a dem niye a gwadəy: «Nəkar na, tsətsah fagaya wu nakə a saka aye, na vələkeye.»

²³ A mbadəy tsad tsad, a gwadəy: «Kwa mey mey! Ka tsətsah na, na vələkeye. Kwa dala, na dəsakeye faya abəra, na vələkeye ha a nəkar ka ləviye.»

²⁴ Tsa na, dem niye a yaw abəra, a ye ka təv i may ngay. A gwadəy a may ngay: «May ga, bəy a gwedenj “Tsətsah wu nakə a saka aye, na vələkeye” na, na tsətsah faya na, mey?»

May ngay a gwadəy: «Tsətsah na, mâ dəsaka gər i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam.»

²⁵ Dem niye a ma ta bəse ka təv i bəy. A ye naha a tsətsah wu nakə a say aye tuk. A gwadəy a bəy: «A seŋ na, vələŋ gər i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam ka bəgəlam anəke kiyye.»

²⁶ Bəy a tsəne andza niye na, a ndalay haladzay, hərwi a say məkəde na Yuhana bay. Kwa a ndalay bəbay na, a sla makərahay ha bay hərwi ḅa ka mbərəm məmbede kame i ndo neheye mazala eye a magurlom aye.

²⁷ A zalay a sidzew ngay nəte, a gwadəy: «Do bəse! Tâ dəsaw gər i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam ada kâ pa ahaya ka bəgəlam.» Sidzew niye a ye. A

ye naha na, a fələkwa a gay i danḡay, a dəs gər i Yuhana.

²⁸ Tsa na, a pa ahaya ka bəgəlam. A zla ahaya a vəlay a dem niye. Dem niye a təma, a ye ha a vəlay a may nḡay dərma.

²⁹ Gawla i Yuhana hay tə tsəne, ta dəs gər abəra ka Yuhana na, ti yaw tə zla ahaya mədahanḡ i Yuhana abəra ma danḡay, tə pa na a bəf.

Tapa i dafzlam tə kələf sulo

Mata 14.13-21; Luka 9.10-17; Yuhana 6.1-14

³⁰ Yesu kə slər ndo i maslanḡ nḡay hay mata dā ha bazlam i Mbəlom. Anəke na, tə maw tuk. Tə maw ka təv i Yesu, ta təkəray wu nakə tə gaw aye ada tə matətike nakə ta tətikatayaw a ndo hay aye.

³¹ Azlakwa bay ka təv nakə nəteye mə dəma aye na, ndo hay haladzay faya ta diye naha ka təv tay ada siye hay haladzay faya ta mbədiye gər wu tay. Yesu ta gawla nḡay hay ta huta həlay i mənde wu mənday kwa tsekwenḡ bay tebiye. Yesu a zəba faya andza niye na, a gwadətay a gawla nḡay hay: «Takwa kway abəra kananḡ, takwa a təv nakə ndo hay andaya bay aye ta zəzukwakwa bo mə dəma.»

³² Tsa na, tə lətse, tə tsal a kwalalanḡ i yam, ti ye a təv nakə ndəray andaya mə dəma bay aye.

³³ Ahəl nakə faya ta diye na, ndo hay haladzay ta nḡatatay faya ta diye. Tə sər ha faya ta diye wu tay. Tsa na, ndo hay ti yaw abəra ma gəma hay wal wal ta hway tə sik, ka məndisle a təv nakə Yesu ta gawla nḡay hay ta diye a dəma aye.

³⁴ Yesu ta gawla nḡay hay tə ndisl naha na, Yesu a mbəzlaw abəra ma kwalalanḡ i yam. A zəba dəre na, ndo hay mbərzəzza mahaya gər eye. A zəba fataya

na, tə gay mə bo haladzay. Hərwi ndo neheye ta ndzəkit bo na, andza təbən neheye ndo mətsəkure tay andaya bay aye. Tsa na, a dazlay mətsikatay labara hay wal wal haladzay.

³⁵ Mazlambar huwa faya ma giye na, gawla a Yesu ta həndzəd ka təv i Yesu tə gwadəy: «Anəke huwa kə ge ada təv nakay kəsaf na, kəkay? Ndo neheye tebiye ta ndeyeweye wu mənday na, mənğay?

³⁶ Nğama gwadətay t̄a ye mata səkəməw wu mənday ma wuzlahgəma ada mə gay i ndo neheye tə mbay naha a wuzlahgəma aye.»

³⁷ Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Nəkurom eye vəlumatay wu mənday!»

Gawla nğay hay ta tsətsah faya, tə gwadəy: «Nəmaa hutaweye dala masəkəməw wu mənday a ndo neheye da ta rahiye na, mənğay?»

³⁸ Yesu a gwadətay: «Tapa i makwala nakə andaya fakuma aye na, nday? Ehey! Dum, zəbum ahaya təday!» Tə tsəne andza niye na, ti ye ta zəba ka makwala niye, nəteye tapa nday.

Ta zəbaw faya na, ti yaw tə gwadəy a Yesu: «Makwala andaya na, tapa zlam tə kələf sulo.»

³⁹ Ma dəba eye, Yesu a gwadətay: «Dum naha gwadəumatay a ndo hay t̄a ndza ka bəruk ka bəruk, ka guzer.» Guzer niye na, beremeffe a ndzohwaw mba.

⁴⁰ Gawla i Yesu hay tə tsikatay a ndo niye hay andza niye. Tə ndza ka guzer niye. Ta nar bo na, siye nəteye temerre temerre. Siye hay kuro kuro zlam kuro kuro zlam.

⁴¹ Tə ndza na, Yesu a həl tapa i makwala niye zlam tə kələf niye sulo aye. Tsa na, a zəba dəre a mbəlom, a gay naha sise a Mbəlom. A ndəv

ha mægay naha sisœ a Mbəlom na, a ŋgəna ha makwala niye. A vəlatay a gawla ŋgay hay, a gwadətay: «Vəlumatay a ndo hay.» Tsa na, ti ye ta ŋgənatay a ndo neheye mandza eye tebiye. Yesu a həl kələf neheye sulo aye, a ŋgənatay ha faya a ndo niye hay mandza eye tebiye sa.

⁴² Kwa way a nda makwala niye tə kələf eye ka mərəhe.

⁴³ Ma dəba eye na, gawla i Yesu hay, ti ye naha, tə hayay gər a siye i makwala tə kələf eye nakə a ləkaw aye. Tə hayay gər na, a rah a gwanj kuro gər eye sulo.

⁴⁴ Ndo neheye tebiye tə nda makwala niye aye na, hasləka hay na, gwezem zlam.

Yesu a ye ka gər i yam tə sik

Mata 14.22-33; Yuhana 6.15-21

⁴⁵ Ma dəba eye kwayanŋa na, Yesu a gwadətay a gawla hay ŋgay: «Tsalum a kwalalaŋ i yam, dum ka gər i dəlov nakay a diye neŋged. Ka deyumeye na, a diye i gəma i Betesayda. Dum kame! Na ndziye kurom naha a dəma.» Tsa na, tə lətse ti ye. Yesu na, a tsikatay me a ndo neheye a ndatay ha wu mənday aye. A gwadətay: «Dum kurom a mətəgay kurom hay tuk.»

⁴⁶ Ma dəba eye na, ndo neheye ti ye wu tay na, Yesu a tsal a tsaholok. A ye na, mata dūwule me.

⁴⁷ Həvad a ge na, ahəl nakə gawla i Yesu hay faya ta diye, tə ndisl a wuzlah i dəlov. Yesu na, neŋgeye mahəŋgeye ka dala mba, kə həl bo mede zuk bay.

⁴⁸ Gawla ŋgay hay faya ta giye dəretsətseh hərwi mətasl a ge ta gədanj ta diye tay, a say məme ha kwalalaŋ i yam ta dəba. Yesu a ŋgatatay na, nəteye

faya ta siye dāretsətseh. Mbəlomdā i dzagulok məzlehe na, Yesu a həl bo a ye ka təv tay tsəpak tsəpak ka gər i yam tə sik. A həndzəd bəse ta nəteye na, a say məlahatay kame.

⁴⁹ Tə ηgatay a Yesu faya ma diye ka gər i yam tə sik na, tə gwad ma giye na, wu matəre ka ndo. Ta wuda.

⁵⁰ Nəteye niye tebiye tə ηgatay na, ta dzədzar haladzay.

Ane tuk na, neŋgeye a tsikatay naha me, a gwadatay: «Tete kurom! Kā dzədzarum bay. Nakay na, neŋ!»

⁵¹ Tsa na, a həndzəd ka təv i kwalalaŋ i yam. A tsal ka təv tay a kwalalaŋ i yam na, mətasl a ndza dēdik. Tsa na, a gatay hərəbəkka a gawla ηgay hay.

⁵² A gatay hərəbəkka na, hərwi ta sər ha gədaŋ i Yesu zuk bay. Kwa masuwayaŋ nakə Yesu a ge ta wu mənday aye bəbay na, huya ta pa na a mədzele gər tay bay, hərwi ta kula ha gər tay.

*Yesu a mbəltay ha ndo i dāvats hay ma Genesaret
Mata 14.34-36*

⁵³ Ma dəba eye nakə Yesu ta gawla ηgay hay tə tas abəra ma dəlov niye aye na, tə ndisl a gəma eye andaya tə zalay Genesaret. Tə ndisl a dəma na, tə bər na, kwalalaŋ i yam tay ka pəpəz i dəlov niye.

⁵⁴ Tə mbəzlaw abəra ma kwalalaŋ i yam na, ndo neheye ma gəma niye aye tə sər na Yesu.

⁵⁵ Ta hway məzalətayaw a ndo hay kwa məŋgay kwa məŋgay, ta həlatay ahaya ndo i dāvats hay a Yesu. Kwa ma gəma waray waray Yesu a yawa na, tə həlaway naha ndo i dāvats hay ta sləlah.

⁵⁶ Kwa Yesu a ye na, a ηgay, kwa a gəma wawa eye, kwa a gəma bagwar eye, kwa ndo neheye

mandza eye ma dɛba i gɛma aye bɛbay na, ndo hay tɛ haya gɛr ka tɔv mɛhay gɛr. Tɛ hɛlawayaw ndo i dɛvats hay. Tɛ gaway amboh a Yesu hɛrwi ada mɛ vɛlatay tsɛved a ndo i dɛvats hay tɛ lamay na, a me i peteked ɲgay tsa. Ndo neheye ta lamay aye na, nɛteye tebiye ta mbɛl.

7

Farisa hay tɛ kule tay

Mata 15.1-20

¹ Pat wuray na, Farisa hay ta ndo mɛdzanɲgawa bazlam i Mbɛlom mapala eye, tɛ yaw ma Zerolem. Tɛ yaw tɛ haya gɛr ka tɔv i Yesu.

² Tɛ ɲgatay a siye i gawla i Yesu hay na, tɛ nda wu mɛnday andza niye ze mɛbere hɛlay. Andza mɛgwede na, ta bara hɛlay andza nakɛ kule i bɛba tɛte tay hay a tsikatay aye bay.

³ Hɛrwi mey na, Farisa hay nɛteye ta Yahuda hay tebiye na, tɛ dɛslaway ha gɛr a kule i bɛba tɛte tay hay. Ta bara hɛlay lele andza nakɛ mɛ kule tay bay na, ta ndiye dɛf bay.

⁴ Tadɛ ta maw mɛ luma na, ta bariye hɛlay tɛday ada ta ndiye dɛf. Sa na, tɛ dɛslaway ha gɛr a siye i kule tay hay wal wal, andza matsekede gɛse, gɛzla ta sɛɲgɛle i bɛre.

⁵ Anɛke na, Farisa hay ta ndo mɛdzanɲgawa bazlam i Mbɛlom mapala eye ta tsɛtsah ka Yesu, tɛ gwadɛy: «Gawla yak hay tɛ dɛslay ha gɛr a kule i bɛba tɛte kway tɛbey na, kemey? Tɛ nda dɛf ze mɛbere hɛlay andza i kule i bɛba tɛte kway hay na, kemey?»

⁶ Yesu a tsɛne andza niye na, a mbɛdɛtay faya, a gwadɛtay: «Nɛkurom na, ndo i bɛbɛrek hay andza

nakə Ezay ndo maslaŋ i Mbəlom a watsa ahəl niye!
A watsa na, Mbəlom a gwad:

“Ndo neheye ta zembedeŋ na, tə bazlam dekdek
tsa,

dərev tay na, dəreŋ tə neŋ.

⁷ Nəteye faya ta zembedeŋeye kəriye,
ane tuk na, kəriye bəna dedek bay.

Wu nakə faya ta tətikateye a ndo hay aye na,
bazlam mapala eye i ndo hay tsa.*”»

⁸ Yesu a gwadatay sa: «Ka gərūm ha bazlam i
Mbəlom mapala eye hərwi mədəslay ha gər a kule
i ndo hay dūh na, kəkay!»

⁹ A gwadatay sa: «Asah! Ka gərūm ha bazlam i
Mbəlom mapala eye na, dəreŋ tə nəkurom, hərwi
məgay gər a kule i bəba tətə kurom hay lele dūh!

¹⁰ Musa a gwad: “Rəhay ha gər a bəba yak ta may
yak bədaw!†” A gwad sa: “Ndoweeye kə tsaday a
bəba ŋgay ta may ŋgay na, kutoŋ tātə kəd na bədaw!‡”

¹¹ Nəkurom na, ka təmum bazlam nakay bay.
Nəkurom faya ka tətikumamatay a ndo hay na, kule
i *kurban* tə məgwede a bəba kurom ta may kurom
na: “Wu nakə na sliye faya məvəlaka ha bə hərwi
madzəne kar aye na, *kurban*” (andza məgwede
zlele nakə məvəla eye hərwi Mbəlom aye).

¹² Ma dəba eye na, a sakum ndo mātə dzəna bəba
ŋgay ta may ŋgay sa bay.

¹³ Andza niye, faya ka nasumeye ha bazlam i
Mbəlom tə kule nakə faya ka tətikumamatay a ndo
hay aye. Ada faya ka gumeye wu hay haladzay
andza nakay sa.»

* **7:7** Ezay 29.13. † **7:10** Madayaw abəra ma Ezipt 20.12; Bazlam
mapala eye masulo eye 5.16. ‡ **7:10** Madayaw abəra ma Ezipt
21.17; Levitik 20.9.

14 Ma dāba eye na, Yesu a zalatay a ndo hay. Ti ye naha ka tāv ŋgay. Ti ye naha na, a gwadātay: «Nəkurom tebiye pum zləm ada tsənum wu nakay.

15 Wu nakə ndo ma ndiye a huđ aye na, ma nasiye ha ndo ka tāv i Mbəlom bay. Mata nas ha ndo na, wu nakə a yaw abəra mə dərev i ndo aye.

16 [Ndo nakə zləm andaya faya na, mātə tsəne!]

17 Yesu a ndāv ha andza niye na, a ye ŋgway a gay. Gawla ŋgay hay ta zəŋgal na a gay. Ti ye naha ta tsətsah tə gwaday: «Dzeke nakə meeneŋ ka tsik aye na, mbədaw bo na, kəkay?»

18 Yesu a gwadātay: «Nəkurom dərmaƙ na, ka sərūm bədaw? Wu mənday nakə ndo ma ndiye a huđ eye na, ma nasiye ha dərev i ndo zezeŋ bay.

19 Hərwi wu mənday nakə ndo zezeŋ a nda aye na, a ye a dərev bay. A ye na, a kutes tsa ada ma deyeweye abəra mə bo.»

Bazlam i Yesu nakay a dā ha na, kwa wu mənday waray waray na, ndo ma ndiye.

20 Yesu a gwadātay sa na: «Wu nakə ma nasiye ha ndo ka tāv i Mbəlom aye na, wu nakə a yaw abəra mə dərev aye.

21 Hərwi mədzaƙ gər lelebay eye a yaw na, abəra mə dərev. Ta diye a mede nakə ŋgwalak eye bay aye, mäge məkal, məkəde gər i ndo,

22 mäge madama, məwe bor ka wu i ndo, mäge seweđ, məvatay gər a ndo hay, mäge zlərwek, mäge sələk, maŋgalay bəzay a ndo hay, mədəslay ha gər a bo, matəre ha bo andza gər mavuwe.

23 Wu neheye tebiye lelebay aye na, a yaw abəra mə bo i ndo zezeŋ. Wu neheye lelebay aye na, ma nasiye ha ndo ka tāv i Mbəlom.»

*Ngwas Kanan wuray a dzala ha ka Yesu
Mata 15.12-28*

²⁴ Ma dɛba eye na, a lɛtse a ye abɛra ka tɔv niye. A ye ka dala i Tir ada a Sidon. A ye a gay eye andaya mɛ dɛma. A ye a dɛma na, a say habɛ ndɛray mɛ sɛr ha nɛngɛye ka niye bay. Ane tuk na, nɛngɛye na, a sla mɛngɛhe bo bay.

²⁵⁻²⁶ Ngwas wuray andaya ka dala i Tir eye niye. Nɛngɛye na, slala i Yahuda hay tɛbey. Tɛ wa na ma gɛma nakɛ tɛ zalay Fenisi aye. Fenisi na, nɛngɛye ka dala i Siri. Ngwas eye niye na, dem ngay andaya mahorvov a gay. A tsɛne labara i Yesu nakɛ ndo hay faya ta tsikiye na, a ye ka tɔv i Yesu ta bɛse. A ye naha a dɛkway gurmets a Yesu, a gwaday: «Amboh! Fakalaw faya ma giye ha dɛretsɛtseh tɛ dem ga, hɛhar faya abɛra tey.»

²⁷ Ane tuk na, Yesu a gwaday a ngwas niye na, «Gɛr ga ha! Neɲ na, na dzɛniye slala ga tɛday andza nakɛ ta vɛlateye wu mɛnday a wawa hay aye tɛday ada tɛ rah. Mɛzle wu mɛnday i wawa hay mɛkalatay a wawa i kɛra hay na, lele bay.»

²⁸ Ngwas a mbɛday faya, a gwaday: «Andza niye, bɛy ga. Kwa neɲ Yahuda hay bay bɛbay na, ka sliye faya madzɛne ga segey. Hɛrwi kwa wawa hay faya ta ndiye wu mɛnday na, nakɛ a dɛdɛw fataya abɛra mɛ bazlam aye na, wawa i kɛra hay ta paliye, ta ndiye bɛdɛw?»

²⁹ Yesu a tsɛne andza niye na, a gwaday a ngwas: «Bazlam yak nakɛ ka mbɛdɛnew faya ye na, lele. Do a mɛtagay, fakalaw ki yaw abɛra mɛ bo i dem yak.»

³⁰ Tsa na, ngwas niye a maw a mɛtagay na, dem ngay mahɛna eye ka tɔv mɛhɛne. Fakalaw ki ye faya abɛra.

Yesu a mbəl ha ndo wuray madəŋgəzłak eye

³¹ Ma dəba eye na, Yesu a lətse abəra ma gəma i Tir. A həl bo, a ye ta gəma eye andaya tə zalay Sidon ada ta dala nakə tə zalay Dekapol aye. A yaw tə dəma na, hərwi məmaw ka tsakay i dəlov i Galile.

³² A ndislew a dəma na, tə zlay naha ndo wuray mandək aye. Tə gay amboh a Yesu, tə gwadəy: «Amboh! Pa həlay ka ndo may nakay ada m̄a mbəl abəra ma dəvats ŋgay nakay tey.»

³³ Tsa na, Yesu a gay wiyaw a mandək niye mahəŋgeye, ti ye dərəŋ abəra ka təv i ndo hay. Ti ye naha na, a pay wur həlay a zləm i mandək niye. A pay wur həlay na, a zləm sulo sulo. A tuf slesleḅ ka wur həlay a lamay ha a dərneh i ndo niye.

³⁴ Tsa na, a zəba dərə a mbəlom. A ma ha məsəfərə ŋgək a bəzihud. Tsa na, a gwadəy a ndo niye: «*Effata!*» Andza məgwede: «Zləm yak m̄a həndək!»

³⁵ Kwayaŋŋa zləm i ndo niye a həndək. A tsəne zləm lele tuk. Wu nakə a bəray na dərneh a tsik ha me lelebay eye na, a pəla tuk. A tsik me wulaŋaŋa lele tuk.

³⁶ Ma dəba eye na, Yesu a gatay me a ndo niye hay tebiye, a gwadəy: «Kâ dūm ha wu nakə na ge aye a ndəray bay.» Yesu a gatay me məde ha na, nəteye tə zaka ha məde ha wu i Yesu niye a giye dūh.

³⁷ Wu nakə Yesu a ge aye na, a gatay masuwayaŋ a ndo hay. Tə gwad: «Wu nakə Yesu a ge tebiye aye na, lele haladzay. Nəŋgeye na, kwa ndo mandək eye hay, ka həndəkətatay na zləm, tə tsəne zləm lele. Kwa ndo neheye tə tsik me bay aye na, ka lambadəy ha dərneh tay, tə tsik me lele.»

8

*Ndo hay gwezem fad Yesu a vɛlatay wu mɛnday
Mata 15.32-39*

¹ Pat wuray na, ndo hay haladzay tɛ haya gɛr ka tɛv i Yesu sa. Yesu a zɛba fataya na, may a wur fataya. Ada wu mɛnday andaya fataya bay. Yesu a zalatay a gawla ŋgay hay, a gwadɛtay:

² «Ndo neheye na, tɛ geŋ mɛ bo haladzay, hɛrwi ananɔ mɛhɛne mahkar na, nɛteye ka tɛv ga ada wu mɛnday andaya fataya bay.

³ Na gwadɛtay: “Dum kurom ze mɛnde wu mɛnday” na, may ma kɛdiye tay ha ka tsɛved, ta ndisliye a mɛtagay tay hay bay. Hɛrwi ndo siye hay mɛ walanɔ tay na, nɛteye dɛrenɔ.»

⁴ Gawla ŋgay hay ta mbɛday faya, tɛ gwadɛtay: «Anɛke mɛ kɛsaf nakay na, ka hutakweye wu mɛnday dɛ mɛvɛlatay a ndo neheye na, mɛŋgay?»

⁵ Yesu a tsɛtsah ka gawla ŋgay hay, a gwadɛtay: «Makwala andaya fakuma na, tapa nday?»

Tsa na, ta mbɛday faya, tɛ gwadɛtay: «Makwala andaya famaya na, tapa tasɛla.»

⁶ Tsa na, Yesu a gwadɛtay a ndo niye hay tɛ ndza ka dala. A ye, a hɛlaw makwala neheye tapa tasɛla aye. A gay naha sisɛɛ a Mbɛlom. A gay naha sisɛɛ a Mbɛlom na, a ŋgɛna ha dɛf niye, a vɛlatay a gawla ŋgay ada tɛ vɛlatay a ndo hay tebiye. Gawla ŋgay hay tɛ vɛlatay makwala niye a ndo hay.

⁷ Kɛlef andaya ka gawla ŋgay hay tsakway sa. Yesu a hɛl kɛlef niye, a gay naha sisɛɛ a Mbɛlom. A vɛlatay a gawla ŋgay hay. A gwadɛtay: «ŋgɛnumatay a ndo hay dɛrmak.»

⁸ Makwala tə kələf niye na, kwa way a nda ɓəh ɓəh ka mərəhe. Gawla i Yesu hay tə hayay gər a bəmalə nakə a ləkaw aye na, kətəh tasəla.

⁹ Ndo neheye tə nda daf aye na, ta giye gwезem fad.

Ma dəba eye na, Yesu a gwadətay: «Dum kurom tuk!»

¹⁰ Tsa na, Yesu a tsal ŋgway a kwalalaŋ i yam ta gawla ŋgay hay. Ti ye a gəma wuray tə zalay Daləmanuta.

*Farisa hay ta tsətsah masuwayaŋ ka Yesu
Mata 16.1-12*

¹¹ Tə ndisl a Daləmanuta na, Farisa hay ti ye naha ka təv tay. Ti ye naha na, ta dazlay mətəsike me ta Yesu, hərwi a satay məhəle faya abəra suwat. Ta tsətsah ka Yesu, tə gwadəy: «Gamay masuwayaŋ nakə ma diye ha ka yaw abəra ka təv i Mbəlom aye.»

¹² Yesu a tsəne bazlam tay nakə tə tsik aye na, a ma ha məsəfəre ŋgək a bəzihud, a gwadətay: «Nəkurom ndo neheye tə dərə ka tsətsahumeye masuwayaŋ sa na, kemey? Anaŋ na tsikakumeye ta dedək: Dada ndəray ma gakumeye masuwayaŋ bay!»

¹³ Tsa na, Yesu a gər tay ha. A tsal ŋgway a kwalalaŋ i yam, a ye a tas abəra ma dəlov niye a diye neŋged.

¹⁴ Gawla i Yesu hay ta zəba wu tay hay na, ta mətəsa ha gər tə masəkəme makwala. Andaya fataya mə kwalalaŋ i yam na, tapa nətə tsa.

¹⁵ Ahəl nakə faya ta diye na, Yesu a gatay daf, a gwadətay: «Gum metsehe! Tsəpum gər kurom abəra ka gəde i Farisa hay tə bəmalə i Herod.»

¹⁶ Gawla ɲgay hay tə tsəne andza niye na, tə ma ha ka bo bazlam mə walaɲ tay. Tə gwad: «A tsikak-way na, hərwi nakə makwala andaya fakwaya bay aye!»

¹⁷ Tsa na, Yesu a sərətay naha ka wu nakə faya ta miye ha a bo mə walaɲ tay aye. A gwadatay: «Ka ɲgurumeye bo kurom hərwi makwala nakə andaya fakuma bay aye na, kemey? Ada ka tsənum zuk bəɗaw? Ka pum a mədzal gər kurom təbəɗew? Mədzal gər kurom na, mədərəzla eye kəla ɗaw?»

¹⁸ «Dəre andaya fakuma ada kâ ɲgatumay a ɗere bəɗaw? Zləm andaya fakuma hərwi mətsəne ada kâ tsənum bəɗaw?»

«Ada kə makumaw a gər təbəɗew?»

¹⁹ Na ge tə makwala na, kəkay? Na ɲgəna ha makwala tapa zlam na, ndo hay gwezem zlam tə nda bəɗaw? Ada nakə a ləkaw ka hayumay gər na, gwaɲ nday?»

Ta mbəɗay faya, tə gwaday: «Gwaɲ kuro gər eye sulo.»

²⁰ Yesu a gwadatay sa: «Makwala neheye tapa tasəla aye na ɲgənatay a ndo hay gwezem fad aye na, nakə a ləkaw a rah na, kətəh nday?»

Ta mbəɗay faya, tə gwaday: «Kətəh tasəla.»

²¹ Yesu a gwadatay: «Aya! Ada ka sərūm ha sa bəɗaw?»

Yesu a mbəl ha guluf

²² Tsa na, tə ndisl a gəma wuray tə zalay Bete-sayda. Mə ɗəma na, tə gəsay naha həlay a ndoweye andaya guluf eye ka təv i Yesu. Tə gay amboh a Yesu. Tə gwaday: «Tətal ka ndo may anaɲ ada mâ ɲgatay a ɗere tey.»

²³ Yesu a gəs ndo niye guluf eye mə həlay, a ye ha abəra ma wuzlahgəma. Ti ye naha na, Yesu a tuf slesleḅ ka dərə i guluf niye. A pa faya həlay, a tsətsah faya a gwadəy: «Ka ḡgatay a wu daw?»

²⁴ Guluf niye a zəba dərə na, a gwadəy a Yesu: «Na ḡgatay a ndo hay. Na ḡgatatay na, andza gərdaf hay, ane tuk na, faya ta diye.»

²⁵ Tsa na, Yesu a pay həlay ka dərə sa. Dərə i guluf niye na, a mbəl lele. A ḡgatay a dərə kulir kulir tuk.

²⁶ Yesu a gwadəy: «Anəke na, do wu yak a mətagay tuk. Kā ye ta wuzlahgəma bay kəla.»

Piyer a da ha Yesu neḡgeye Kəriste

Mata 16.13-20; Luka 9.18-21

²⁷ Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ḡgay hay tə lətse, ti ye abəra ma gəma niye. Ti ye a gəma neheye bəse tə mbay naha a gəma i Sezare Filipi aye. Ahəl nakə nəteye ka tsəved faya ta diye na, Yesu a tsətsah ka gawla ḡgay hay, a gwadətəy: «Ndo hay tə gwad fagaya neḡ na, way?»

²⁸ Ta mbadəy faya tə gwadəy: «Siye hay tə gwad nəkar na, Yuhana madzəhuḅe ndo a yam, ndo mekeleḡ eye hay tə gwad nəkar na, Eliya, siye hay tə gwad nəkar na, nəte mə walaḡ i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay.»

²⁹ Yesu a tsətsah fataya, a gwadətəy: «Ada nəkurom ka gwadum i kurom, neḡ na, way?»

Tsa na, Piyer a mbadəy faya, a gwadəy: «Nəkar na, Kəriste.»

³⁰ Tsa na, Yesu a gatay me, a gwadətəy: «Kā tsikumay a ndəray bay.»

Yesu a da ha məməte ḡgay

Mata 16.21-28

³¹ Tsa na, Yesu a pa bo ka mætsikatay me a zləm. A gwadətay: «Neŋ Wawa i Ndo na, kutoŋ na siye dæretsətseh haladzay. Bagwar hay i ndo neheye tæ vələway wu a Mbəlom ta ndo neheye tæ dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ada siye i madugula hay na, nəteye ta wuđiye ga bay. Ta kaliye ga ha, ta ta kəđiye ga. Ane tuk na, na həniye sulo mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

³² A dətay ha parak parak lele ka həmbər mætsikatay bay.

Tsa na, Piyer a zalay kətsah mahəŋgeye, a gay me.

³³ Yesu a mbəda me ka təv i gawla ŋgay siye hay. A zəba naha fataya. A gay me a Piyer, kutik kutik, a gwadətay: «Do abəra ka təv ga. Do a dəba, nəkar na, Fakalaw. Ka dzala gər andza Mbəlom bay, ka dzala gər na, andza i ndo zezeŋ.»

³⁴ Tsa na, Yesu a zalatay a ndo hay ta gawla ŋgay hay. A gwadətay a nəteye tebiye: «A say a ndoweje məpeŋ bəzay na, mâ gər ha wu nakə a say a dærev ŋgay aye. Mâ zla mayako mazləlmbada eye ada mâ peŋ bəzay.*

³⁵ Andza niye, ndo nakə a say mətəme ha məsəfəre ŋgay aye na, ma dziye ha đuh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ŋgay hərwi ga ada hərwi Labara Ŋwalak eye na, ma təmiye ha đuh.

³⁶ Tadə ndoweje kə huta zlele i məndzibəra tebiye a neŋgeye, ane tuk na, kə dze ha məsəfəre ŋgay na, ŋgama ŋgay aye na, mey?

* **8:34** Məzle mayako mazləlmbada eye na, andza məgwede: Məndze maləva bo eye məvəle ha məsəfəre ŋgay andza Yesu.

³⁷ Wu andaya nakə ndo zezeŋ ma sliye faya məvələ hərwi mambəda ahaya məsəfəre ŋgay aye daw?

³⁸ «Nəkurom ndo neheye anəke aye, nəkurom na, mə walaŋ i ndo neheye tə sər Mbəlom bay, faya ta giye mezeleme aye. Tadə ndoweye ka kərah ga ada kə datay ha bazlam ga a ndo hay bay na, neŋ dərmak na ta kərahiye na. Na ta kərahiye na na, ahəl nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ta məzlaḅ i Bəba Mbəlom ada ta gawla i Mbəlom hay aye.»

9

¹ Yesu a gwadatay sa: «Sərum ha na, ndo siye hay mə walaŋ kurom neheye anəke kanaŋ aye, nəteye na, ta mətiye zuk bay. Ta ta mətiye na, ta ŋgateye tə dəre tay a Bəy i Mbəlom nakə ma ləviye bəy ŋgay ta gədaŋ aye təday.»

Bo i Yesu a mbəda

Mata 17.1-13; Luka 9.28-36; 2 Piyer 1.16-18

² Ma dəba i məhəne məkwa na, Yesu a zalay a Piyer, a Yakuba ta Yuhana, ti ye tə tsal a mahəmba zəbol eye. Ahəl nakə nəteye mə mahəmba niye mahəteye na, bo i Yesu a mbəda ka dəre tay.

³ Peteked ŋgay a mbəda herre kudəkudək. Məsləde i peteked niye na, ndəray kwa nəte ka məndzibəra ma sliye məsləde ha andza niye na, andaya bay.

⁴ Kwayaŋŋa gawla i Yesu neheye mahkar aye tə ŋgatay a Eliya ta Musa nəteye faya ta tsikiye me tə Yesu.

⁵ Tsa na, Piyer a gwaday a Yesu: «Miter ga! Lele na, ndzakwa kanaŋ. Nəmaa kəruwakumeye

madzawadzawa mahkar, n̄te i yak, n̄te i Musa ada n̄te i Eliya.»

⁶ Piyer a tsik andza niye na, h̄rwi a s̄r wu nak̄a ma tsikiye bay. H̄rwi n̄teye neheye mahkar aye na, ta dz̄dzar haladzay.

⁷ Pazlay a mb̄zlaw m̄a mb̄lom, a d̄r̄zl tay ha. Ma pazlay niye na, bazlam a ts̄new ab̄ra m̄a ḡma, a gwad̄: «Nakay na, wawa ga. Na wuda na haladzay. Pumay zl̄m a wu nak̄a ma tsikakumeye!»

⁸ Tsa na, gawla i Yesu neheye mahkar aye ta z̄ba d̄re na, nd̄ray andaya sa bay. Andaya ka t̄v niye na, Yesu mah̄ngeye.

⁹ Ah̄l nak̄a faya ta mb̄zlaweye ab̄ra m̄a mah̄mba aye na, Yesu a gwad̄atay: «Wu nak̄a ka nḡatumay aye na, k̄a t̄k̄rumay a nd̄ray bay hus a pat nak̄a neŋ, Wawa i Ndo na l̄tsew ab̄ra ma m̄dahan̄ aye t̄day.»

¹⁰ Ta t̄ma bazlam nak̄a Yesu a tsikatay aye. An̄ke na, ta ts̄tsah m̄a walan̄ tay, t̄ gwad̄: «M̄l̄tsew ab̄ra ma m̄dahan̄ na, andza m̄agwede mey?»

¹¹ Tsa na, gawla nḡay hay ta ts̄tsah faya, t̄ gwad̄ay: «Ndo neheye t̄ dz̄anḡawa bazlam i Mb̄lom mapala eye t̄ gwad̄ na, Eliya ma lahaweye madayaw t̄day na, h̄rwi mey?»

¹² Yesu a mb̄d̄atay faya, a gwad̄atay: «Andza niye, Eliya ma lahaweye madayaw. Ma lambadiye tay ha wu hay tebiye t̄day. Ta watsa ka ḡr i Wawa i Ndo d̄rmak. T̄ watsa na, t̄ gwad̄: “Neŋgeye na, ma siye d̄rets̄tseh haladzay ada ta z̄biye faya andza ndo bay” b̄d̄aw?»

13 Na tsikakumeye parakka: Eliya na, 6a ki yaw tsiy. Ndo hay ta gay wu nakə a satay aye. Bazlam i Mbəlom kə tsik faya andza niye.»

*Yesu a mbəl ha wawa
Mata 17.14-21; Luka 9.37-43*

14 Tə ndisl ka təv i siye i gawla ngay hay na, tə ndzay naha a gər a ndo hay haladzay tə lawara tay ha a wuzlah. Ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye aye ta gawla i Yesu hay faya ta kədiye wuway a bo.

15 Ndo hay tə ɲgatay a Yesu faya ta diye naha ka təv tay ta gawla ngay neheye mahkar aye na, a gatay hərbəbəkka. Tsa na, ta hway ka təv ɲgay mata tsikay me.

16 A gwadatay: «Ka kədum wuway ta nəteye ka wuye mey?»

17 Tsa na, ndoweye andaya mə walaɲ i ndo niye hay a mbədayaw faya, a gwaday: «Miter, neɲ na zlakaw wawa ga, hərwi mahorvov a gay. A gay na, a ɓaraway ka bazlam ɲgəts.

18 Mahorvov a gəsawa na. A gəsawa na na, kwa ka waray. A kalawa ha ka dala ɓəra ɓəra. Makukufay a yawaw faya abəra ada a həpəɗawa zler ada a sarawa ha. Na tsətsah ka gawla yak neheye ta həhar faya ɓəra mahorvov tey na, tə mba faya mahəhere bay.»

19 Yesu a tsikatay parakka a ndo niye hay, a gwadatay: «Nəkurom neheye anəke ka dzalum ha ka Mbəlom bay aye! Na ndziye ka təv kurom na, hadzəgay? Na zliye ɲgatay hərwi kurom na, məndze hadzəgay? Ahe! Zlumenɲ ahaya wawa eye kanaɲ.»

²⁰ Ti ye, tə zlayaw wawa niye.

Fakalaw niye mə bo i wawa niye a ɲgatay a Yesu na, a ɓəl ha wawa niye ta gədaɲ. Wawa niye a dəd. Tsa na, a tambolom ha ka dala tambolom tambolom. Makukufay a yaw ka bazlam.

²¹ Yesu a gwaday a bəba i wawa niye: «Wu nakay a gay na, kə ndza faya hadzəgay?»

Bəba i wawa niye a mbəday faya, a gwaday: «Wu nakay a dazlay na, neɲgeye wawa eye mba.

²² Fakalaw a kalawa ha a ako ada a yam hərwi ada mâ mət. Tadə ka sliye faya na, amboh dzəna may tey.»

²³ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Ka gwad na, “Tadə ka sliye faya na, dzəna may tey” ba! Ane tuk na, hərwi ndo nakə kə dzala ha ka neɲ aye na, wuray andaya ma giye bo hərwi ɲgay bay na, andaya bay.»

²⁴ Tsa na, bəba i wawa niye a wuda ta magala, a gwad: «Na dzala ha! Səkeheɲ ha mədzele ka nəkar.»

²⁵ Ahəl nakə Yesu ta bəba i wawa niye faya ta tsikiye me aye na, ndo hay ta hway naha haladzay ka təv tay. Yesu ka zəba ndo hay faya ta diye naha na, a ɲgərəz ka fakalaw, a gwad: «Nəkar fakalaw nakay matəra ha ndo mandək eye ada mətsike me bay aye na, faya na gwadakeye dara abəra mə bo i wawa nakay. Kâ ma faya mede a bo i wawa nakay dāda sa bay!»

²⁶ Fakalaw niye a wuda, a ɓəl ha wawa niye ta gədaɲ. Tsa na, a ndohwaw abəra mə bo i wawa niye. Wawa niye ma kaleye zləva andza ma mətiye. Ndo hay haladzay ka niye tə gwad: «Wawa nakay na, kə mət.»

27 Yesu a gəs na mə həlay, a lətse ha. Wawa niye a lətse ka mbəlom.

28 Tsa na, Yesu ta gawla ɲgay hay, ti ye abəra ka niye, ti ye a mətagay. Ahəl nakə nəteye mahəteye mətagay na, ta tsətsah faya tə gwadəy: «Nəmay, nəmaa mba faya mahəhere fakalaw abəra ka wawa niye təbey na, hərwi mey?»

29 Yesu a mbədatay faya: «Ka dūwulumay me a Mbəlom bay na, ka slumeye faya mahəhere slala i Fakalaw niye bay.»

Yesu a da ha məməte ta mələtsew ɲgay abəra ma tsəvay

Mata 17.22-23; Luka 9.43-45

30 Yesu ta gawla ɲgay hay tə lətse, ti ye abəra ma təv niye. Ti ye a təv mekelenj eye ta dala i Galile. Yesu a say na, ndo hay tâ sər ha təv nakə neŋgeye mə dəma aye bay.

31 A say ndo hay tâ sər faya bay na, hərwi faya ma tətikateye a gawla ɲgay hay.

A tətikawatay a gawla ɲgay hay na, a gwadawatay: «Nej Wawa i Ndo na, ta gəsiye ga, ta vəlateye ga ha a həlay a ndo hay. Ta kədiye ga mədahaŋ eye, ada ma məhəne mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

32 Ane tuk na, gawla ɲgay hay ta tsəne me ɲgay niye a say məgwede mey na, ta tsəne bay. Ada ta dzədzar matsətsehe faya.

Matəme wawa hay

Mata 18.1-5; Luka 9.46-48

33 Tsa na, tə ndisl a Kafernahum. Ti ye naha, ti ye a gay nakə tə ndzawa mə dəma aye. Ahəl nakə nəteye mə gay niye na, Yesu a tsətsah fataya, a

gwadatay: «Meenenɗ faya ka deyekweye ka tsaved na, ka tsikum mə walaŋ kurom na, ka wuye mey?»

³⁴ Ta mbəday faya a Yesu bay. Hərwi ahəl nakə faya ta diye ka tsaved aye na, ta tsətsah ka bo mə walaŋ tay, tə gwad: «Ndo nakə neŋgeye bagwar eye a ze ndo mə walaŋ kway nakay aye na, way?»

³⁵ Yesu a ndza ka dala. Tsa na, a hayay gər a gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo ka təv ŋgay. A gwadatay: «Ndo nakə a say matəre bagwar eye ka gər i ndo hay aye na, mâ həna ha gər dūh. Sa na, mâ təra ndo məgay məsler a ndo hay tebiye.»

³⁶ Tsa na, Yesu a zla wawa tsekweŋ, a lətse ha a wuzlah tay. A gəs na wawa niye kurup kurup ka bo lele.

³⁷ Tsa na, a gwadatay: «Ndoweye ka təma na wawa nakay lele andza wawa nakay anaŋ eye hərwi nakə a wudā ga aye na, a təma na, neŋ. Ndoweye ka təma ga na, a təma neŋ mahəgeye bay. A təma na, ndo nakə a sləra ga ahaya dərmaŋ.»

Ndo nakə kə neŋ dərə bay aye na, ndo ga

Luka 9.49-50

³⁸ Ma dəba eye na, Yuhana a gwaday a Yesu: «Miter, nəmaa ŋgatay a ndoweye faya ma həhariye fakalaw abəra mə bo i ndo ta məzele yak. A samay haəbe məgay me hərwi neŋgeye na, ndo kway bay.»

³⁹ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Kâ gumay me bay. Hərwi ndoweye kə ge masuwayaŋ tə məzele ga na, ma tsikiye fagaya wu nakə lelebay aye bay.

⁴⁰ Hərwi ndo nakə kə nakway dərə bay aye na, neŋgeye ndo kway.»

⁴¹ Yesu a gwadatay sa: «Ndoweye kə vəlakum yam məse hərwi nakə ka pumeŋ bəzay a neŋ Kəriste

aye na, sərũm ha ta dedek, magogoy ŋgay ma dziye bay.»

Masəpete

Mata 18.6-9; Luka 17.1-2

⁴² Yesu a gwadətay sa: «Ndoweye ka səpat ndo nəte mə walaŋ i wawa neheye tə dzala ha ka neŋ aye a mezeleme na, ŋgama t̄a ɓaray maɗiz i kwar a ɗay ada t̄a kal ha a hud i bəlay.

⁴³ Tadə həlay yak ma dəɗiye kar ha a mezeleme na, ɗəs na. Ŋgama huta məsəfəre ka təv i Mbəlom tə həlay yak nəte tə bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako nakə ma mbatiye ɗaɗa bay tə həlay yak sulo aye. [

⁴⁴ Mə ɗəma na, mətul neheye tə nda ndo aye na, tə mət bay, ada ako nakə ɗaɗa ma mbatiye bay aye.]

⁴⁵ Tadə sik yak ma dəɗiye kar ha a mezeleme na, ɗəs na. Ŋgama ɗuh na, fələkwa a Bəy i Mbəlom tə sik yak nəte tə bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako tə sik yak sulo aye. [

⁴⁶ Hərwi mə ɗəma na, mətul neheye tə nda ndo aye na, tə mət bay, ada ako nakə ɗaɗa ma mbatiye bay aye.]

⁴⁷ Ada kə ge tədə ɗəre yak ma dəɗiye kar ha a mezeleme na, ŋgwad na. Ŋgama ɗuh na, fələkwa a Bəy i Mbəlom tə ɗəre yak nəte tə bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako nakə ɗaɗa ma mbatiye bay tə ɗəre yak sulo aye.

⁴⁸ Mə ɗəma na, mətul neheye tə nda ndo aye na, tə mət bay, ada ako nakə ɗaɗa ma mbatiye bay aye.»

⁴⁹ Yesu a gwadətay sa: «Andza ako nakə ndo məvəde ma vəɗiye ha wu aye na, ndo neheye tə dzala ga ha ta siye ɗəretsətseh hərwi mede tay.

Sluwal dərmaḱ andza niye, ta giye ka ala na, ada mâ vəd.

⁵⁰ Sluwal na, wu nakə lele aye. Ane tuk na, tadə sluwal a tsəhən bay na, ta giye ha sa kəkay ada mâ tsəhən na? Wewer andaya matəra ha lele sa bay. Nəkurom dərmaḱ na, tərūm andza sluwal nakə a tsəhən lele aye. Mə walaŋ kurom na, ndzum barbarra.»

10

*Yesu a tsik ka mahəhere ŋgwas
Mata 19.1-12; Luka 16.18*

¹ Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay tə lətse, ti ye abəra ma Kafernahum, ti ye ka dala i Yahuda. Tsa na, tə lətse, ti ye tə tas maḡayam i Yurдум. Mə dəma na, ndo hay haladzay tə haya gər ka təv ŋgay sa. Tsa na, a tsikatay bazlam i mbəlom andza nakə a tsikawatay aye.

² Farisa hay ti ye naha ka təv ŋgay. Ti ye naha ka təv ŋgay na, hərwi a satay məhəle faya abəra suwat. Ta tsətsah faya tə gwadəy: «Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved a ndo ka mahəhere ŋgwas ŋgay dāw?»

³ Yesu a mbədatay faya na, tə matsətsehe dərmaḱ. A gwadətay: «Bazlam mapala eye waray nakə Musa a vəlakum a tsik ka mahəhere ŋgwas na?»

⁴ Tə gwadəy: «Musa a gwad na, tadə ndoweye a say mahəhere ŋgwas ŋgay na, mâ watsay dərəwel i mahəhere a həlay. Kə watsay na, ada mâ həhar na tuk. Ndo hay ta səriye ha manəŋ ka həhar na ŋgwas ŋgay na, ka dərəwel niye.»

⁵ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Musa a watsakum gər i bazlam mapala eye nakay andza nakay na, hərwi dərev kurom nakə makula eye tonḡwa tonḡwa.

⁶ Ahəl niye ka madazlay na, andza niye bay. Hərwi mawatsa eye ka madazlay i mäge məndzibəra na: «Mbəlom a ge hasləka ada ḡwas.

⁷ Hərwi niye hasləka ma gəriye ha bəba ḡgay ta may ḡgay, ta ndziye ta ḡwas ḡgay.

⁸ Ada nəteye ta təriye na, bo nəte. *» Andza niye, nəteye sulo sa bay, ane tuk na, andza ndo nəte.»

⁹ Yesu a gwadatay sa: «Ndo zezeḡ m̃a ḡgəna ha wu nakə Mbəlom a dzapa ha aye bay.»

¹⁰ Yesu ta gawla ḡgay hay ti ye wu tay. Ahəl nakə nəteye mə gay ta gawla ḡgay hay aye na, gawla ḡgay hay ta tsətsah sa, tə gwaday: «Bazlam niye ka tsik eye na, andza məḡwedə mey?»

¹¹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Tadə ndowe ye ka həhar na ḡwas ḡgay ada kə zla a dəma ḡwas mekeleḡ eye na, kə ge madama. Kə gay mənese a ḡwas ḡgay kurre eye.

¹² Tadə ḡwas a wudə na zal ḡgay sa bay, a zla zal mekeleḡ eye dərmaḡ na, kə ge madama.»

Yesu a təma wawa hay

Mata 19.13-15; Luka 18.15-17

¹³ Ma dəba aye na, ndo hay tə həl naha wawa hay a Yesu hərwi ada m̃a pa fataya həlay ada t̃a huta ḡgama. Ane tuk na, gawla ḡgay hay tə gatay me a ndo niye hay tə həlay naha wawa hay aye.

¹⁴ Yesu a ḡgatay andza niye na, a yay a gər bay. A ndalay. A gwadatay a gawla ḡgay hay: «Gərūm tay ha wawa hay t̃a yaw ka təv ga! K̃a həharum

* **10:8** Madazlay i wu hay 1.27, 2.24.

tay hay bay, hærwi Bøy i Mbəlom mavəla eye na, a slala i ndo neheye andza wawa neheye.

¹⁵ Sərum ha na, ndoweje ka təma Bøy i Mbəlom andza wawa neheje bay na, ma dije a Bøy i Mbəlom bay.»

¹⁶ Tsa na, a zla wawa niye hay a həlay nəte ta nəte. A pa fataya ŋgama.

Ndo i zlele ta Bøy i Mbəlom

Mata 19.16-30; Luka 18.18-30

¹⁷ Yesu ta gawla ŋgay hay tə lətse, ta dije na, ndoweje a yaw ka təv ŋgay mahway mahway. A ndisl ka təv ŋgay na, a dəkway gurmets kame ŋgay, a gwadaj: «Miter lele eye, na hutije sifa nakə ma ndəviye bay aye na, na giye na, kəkay?»

¹⁸ Yesu a gwadaj: «Ka zeleŋ ndo lele eye na, kemey? Ndo lele eye na, Mbəlom nəte ŋgweŋ.

¹⁹ Ka sər bazlam i Mbəlom mapala eye daw? Bazlam i Mbəlom mapala eye a gwad na: “Kā kəd gər i ndo bay, kâ ge madama bay, kâ ge məkal bay, kâ raw me ka ndo kame i sariya bay, kâ vay gər a ndo bay, rəhatay ha gər a bəba yak ta may yak.†”»

²⁰ Ndo niye a gwadaj: «Miter, gər i bazlam mapala eye neheje ka paslaweye na, na hənay ha gər kwa ma wawa.»

²¹ Yesu a ndazl na na, a wudə na haladzay. Tsa na, a gwadaj: «A ləkaw fakaya abəra na, wu nəte. Anəke na, do ta səkəm ha zlele yak hay tebiye ada kâ ŋgənatay suloy aye a ndo i mətawak hay. Ka ge andza niye na, ka ta hutije zlele mə mbəlom. Tsa na, dara, peŋ bəzay.»

† **10:19** Madayaw abəra ma Ezipt 20.12-16; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16-20.

²² Ndo niye a tsəne bazlam niye na, dərev a həbəy. A ye ηgway ta mevel eye, hərwi zlele ηgay na, haladzay.

²³ Yesu a ηgatay a ndo niye a ye ηgway na, a zəba ka gawla ηgay niye hay tə lawara na a wuzlah aye. A gwadətay: «Kay! Hərwi ndo i zlele na, mede a Bəy i Mbəlom i ηgay na, mada me eye haladzay.»

²⁴ Gawla ηgay hay tə tsəne bazlam niye na, a vəlatay madzədzere. Ane tuk na, Yesu a gwadətay sa: «Wawa ga hay! Mede a Bəy i Mbəlom na, mada me eye haladzay!

²⁵ Tə bəmalə nakə ndo i zlele ma diye a Bəy i Mbəlom aye na, ηgama zləgweme mâ ye ta bəd i ləpəre.»

²⁶ Tsa na, a gatay wadəη wadəη a gawla ηgay hay. Tə gwad mə walaη tay: «Ane tuk na, kə ge andza niye na, mata sle mətəme na, way?»

²⁷ Yesu a zəba fataya, a gwadətay: «Ndəray ma sliye mətəme bay. Ane tuk na, Mbəlom ma sliye mətəme ha ndo. Hərwi neηgeye na, wuray a zay gədaη təbey.»

²⁸ Tsa na, Piyer a gwadəy: «Tsəne! Nəmay anəη, nəmaa gər ha wu hay tebiye hərwi məpaka bəzay na, kəkay?»

²⁹ Yesu a mbədətay faya a gwadətay: «Sərum ha! Ndoweeye kə gər ha gay ηgay, malamar ηgay hasləka eye hay ta malamar ηgay dem eye hay, may ηgay, bəba ηgay, wawa ηgay hay, guvah ηgay hərwi ga ada hərwi Labara Ngwalak eye na,

³⁰ anəke ahəl kway nakay ma hutiyə a dəma gay hay, malamar hasləka eye hay, malamar dem eye hay, maya hay, wawa hay, guvah hay na, haladzay

a ze nakə a gər ha aye. Kəla na, ta geye dəretsətseh haladzay dərmak. Aza kame na, ma hutiye sifa nakə ma ndəviye bay aye.

³¹ Mə walaŋ i ndo neheye anəke nətəye ndo i me hay aye na, haladzay ta təriye ndo i dəba ada mə walaŋ i ndo neheye anəke nətəye ndo i dəba hay aye na, haladzay ta təriye ndo i me.»

Yesu a da ha məməte ŋgay

Mata 20.17-19; Luka 18.31-34

³² Yesu ta gawla ŋgay hay, tə həl bo, tə lətse hərwi mede a Zerozelem. Anəke na, nətəye ka tsəved faya ta diye. Kame tay na, Yesu. Gawla ŋgay niye hay ta dzədzar. Ndo neheye tə patay bəzay faya ta diye ka bo dziye ta dzədzar haladzay.

Yesu a zalatay a gawla ŋgay niye hay kuro gər eye sulo aye abəra mə walaŋ i ndo niye hay kətsah sa. Ka təv niye na, a tsikatay wu nakə ma ta təriye ka gər ŋgay aye.

³³ A gwadatay: «Tsənum, anəke na, faya ka deyekweye a Zerozelem. Mə dəma na, neŋ Wawa i Ndo ta vəlateye ga ha a həlay a bagwar i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ada a ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye. Ta geŋeye sariya i məkəde. Ta vəlay ga ha a həlay i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye.

³⁴ Nətəye na, ta ŋgwesəŋeye dəla abəra mə gər. Ta tufeŋeye slesleḅ a dəre. Ta ndəbiye ga ta mandalaḅa. Tsa na, ada ta kədiye ga tuk. Aya ane, ma dəba i məhəne mahkar na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

Ndo bagwar eye ta ndo i məsler

Mata 20.20-28; Luka 22.25-27

³⁵ Ma dāba aye na, Yakuba ta Yuhana wawa i Dzebede hay ta händzəd ka tøv ηgay, tə gwadāy: «Bəy Maduweŋ may, a samay na, gamay wu nakə a samay matsətsehe fakaya aye?»

³⁶ Yesu a gwadātay: «A sakum nâ ge hərwi kurom na, wuye mey?»

³⁷ Ta mbədāy faya tə gwadāy: «Wu nakə nəmaa tsətsah fakaya aye na, ahəl nakə aza ka ndziye ma bəy yak na, vələmay tsəved nəmaâ ndza ka tøv yak, nəte ta diye i həlay i mənday ada nenged ta diye i həlay i gula yak tey.»

³⁸ Ane tuk na, Yesu a gwadātay: «Ka sərūm wu nakə ka tsətsahumeye aye bay? Ka slumeye məse dərətsətseh nakə na siye aye dāw? Ka slumeye faya matəme tâ dzəhuḅ kurom ha a dərətsətseh nakə ta dzəhuḅiyeye ga ha a dəma aye ηgway dāw?»

³⁹ Ta mbədāy faya, tə gwadāy: «Nəmaa sliye faya.»

Yesu a gwadātay: «Andza niye dedek, dərətsətseh nakə na ta siye na, ka ta sumeye. Dərətsətseh nakə ta dzəhuḅiyeye ga ha a dəma aye na, ta dzəhuḅiyeye kurom ha a dəma.

⁴⁰ Ane tuk na, məndze ta diye i həlay i mənday ga kəgəbay ta diye i həlay i gula ga na, mata tsike na, neŋ bay. Tøv məndze niye na, i ndo neheye Mbəlom a ləvatay ha bo aye wu tay.»

⁴¹ Siye i gawla ηgay neheye kuro aye tə tsəne bazlam niye na, a ndalatay haladzay. Tə ge mevel ka Yakuba ta Yuhana.

⁴² Hərwi niye Yesu a zalatay tebiye ka tøv ηgay, a gwadātay: «Ka sərūm ha na, ndo neheye ta zəba fataya andza bəy bagwar eye ka məndzibəra faya

ta læviye ndo hay ta gədaŋ ada ndo bagwar eye hay ta bəɾəkiye ha gədaŋ tay ka siye i ndo hay.

⁴³ Ane tuk na, mâ ge andza niye mə walaŋ kurom bay. Duh na, kə ge ndəray mə walaŋ kurom a say matəre bagwar eye na, mâ təra ndo i məsler kurom.

⁴⁴ Ada tadə ndo mə walaŋ kurom a say matəre ndo i me na, mâ təra beke i ndo hay tebiye dūh.

⁴⁵ Kwa neŋ Wawa i Ndo na yaw na, hərwi ada ndo hay tâ geŋ məsler bay. Na yaw dūh na, hərwi məgatay məsler a ndo hay ada məvəle ha məsəfəre ga hərwi məmbəle tay ha ndo hay haladzay.»

Yesu a mbəl ha ndo guluf eye

Mata 20.29-34; Luka 18.35-43

⁴⁶ Yesu ta gawla ŋgay hay tə ndisl a gəma i Zeriko. Ahəl nakə ti yaw abəra ma gəma niye na, ndo hay haladzay tə patayaw bəzay. Faya ta diye na, tə ndzay a gər a guluf wuray faya ma rəkiye wu mandza eye ka tsakay i tsəved. Məzele ŋgay na, Bartime, andza məgwede wawa i Time.

⁴⁷ Guluf niye a tsəne tadakay faya ma diye na, Yesu ndo i Nazaret na, a wuda, a gwad: «Yesu, Wawa i Davit, nā gaka mə bo təbədew?»

⁴⁸ Ndo hay haladzay tə gay me, tə gwaday: «Ka bəbəl mey? Ndza dikdik!»

Neŋgeye na, a səkah ha mawude sa dūh: «Wawa i Davit, nā gaka mə bo təbədew?»

⁴⁹ Tsa na, Yesu a lətse, a gwadatay: «Dum zalumenjayaw, mâ yaw.»

Ti ye tə zalay a guluf niye, tə gwaday: «Dərev mâ ye fakaya abəra bay. Lətse! Dara, faya ta zalakeye.»

⁵⁰ Tsa na, a lətse hurum, a kal ha petekedi mətasl ŋgay əvez ka dala. A ndapa a mbəlom, tsa na, a ye ka təv i Yesu.

⁵¹ Yesu a tsətsah faya, a gwadāy: «A saka nā ge hərwi yak na, mey?»

Guluf niye a mbədāy faya, a gwadāy: «Miter, a seŋ na, nā ŋgatay a dāre sa tey.»

⁵² Tsa na, Yesu a gwadāy: «Ka pa mədzal gər yak ka neŋ ta dedek. Do, ka mbəl!»

Tsa na, guluf niye a ŋgatay a dāre kwetseh kwetseh lele. A pay bəzay a Yesu.

11

Yesu a ndisl a Zerozelem

Mata 21.1-11; Luka 19.28-40; Yuhana 12.12-19

¹ Anəke na, Yesu ta gawla ŋgay hay, nətəye bəse ta Zerozelem. Nətəye mə mahəmba nakə tə zalay Mahəmba i Tetədöz aye. Ka mahəmba eye niye na, gəma i Betifadze ta Betani andaya. Mə dəma na, Yesu a slər tay ha gawla ŋgay hay sulo, a gwadātay:

² «Dum a gəma nakə kame kurom aye. Ka ndis-lum naha a dəma na, ka ndzumeye a gər a zuŋgo wawa eye da məzle ndo maḅara eye. Ndəray kə ndza faya dāda zuk bay. Pəlumaw ada kâ yumeŋ ahaya.

³ Ndəray kə gwadākum: “Ka pəlumeye zuŋgo eye mäge ha mey?” na, gwadūmay: “A say a Bəy Maduweŋ. Ma ta ma ahaya kanan bəse, ma ndziye bay.”»

⁴ Tsa na, ti ye a gəma niye. Ti ye naha a dəma na, tə huta zuŋgo niye wawa aye maḅara eye ma bəra ka maged, ka tsakay i tsəved. Tsa na, tə pəla ha zuŋgo niye.

⁵ Mə dəma na, ndo hay andaya mandza eye. Tə gwadatay: «Ka gumeye ka niye mey? Ka pəlumeye zuŋgo eye məge ha mey?»

⁶ Tsa na, ta mbədatay faya andza nakə Yesu a tsikatay naha aye. Ndo niye hay tə tsəne andza niye na, tə gər tay ha. Tsa na, ti ye ha zuŋgo niye.

⁷ Ti ye ahaya zuŋgo niye a Yesu na, ta fətəl faya petekəd tay hay. Tsa na, a ndza ka zuŋgo niye.

⁸ Ndo hay haladzay ta fətəl petekəd tay hay ka tsəved. Siye hay tə pa hawal i gərdaf neheye tə dəsaw ma guvah hay aye hərwi mədəslay ha gər a Yesu dərma.

⁹ Ndo neheye kame i Yesu ta ndo neheye ma dəba ŋgay aye na, ta wuda, tə gwad: «Zambadəkway a Mbəlom! Mâ pa ŋgama ka ndo nakə faya ma deyeweye tə məzele i Bəy Maduweŋ aye!

¹⁰ Mbəlom mâ pa ŋgama ka bəy i bəba kway Davit! Zambadəkway a Mbəlom, neŋgeye nakə mə mbəlom aye!»

Yesu a vəlay mezeleme a gərdafi gurov

Mata 21.18-19

¹¹ Tsa na, tə ndisl a Zerozelem. Tə ndisl naha a Zerozelem na, ti ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ndisl naha na, a zəba ka wu nakə ndo hay faya ta giye mə dəma aye. Ma dəba eye na, ti ye ta gawla ŋgay hay a gəma i Betani. Ti ye a dəma na, hərwi mazlambar pat faya ma dədiye.

¹² Tədœ eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay tə lətse abəra ma gəma i Betani, tə ma a Zerozelem. Ka tsəved faya ta diye na, may a wur ka Yesu.

¹³ A ŋgatay naha a dərizl i gərdaf wuray andza gurov slambah faya haladzay. Tsa na, a ye mata zəbaw faya. A gwad: «İŋgedhay na hutiye hohway

ngay eye na ndiye.» A ye, a ndisl naha ka tøv i dərizl i gərdaf niye na, kakupkuppa slambah dəkdek bəna, hohway andaya bay. Hərwi kə ndisl ahəl ngay məwe bay.

¹⁴ Tsa na, Yesu a gwaday a dərizl i gərdaf niye: «Ndəray mâ nda hohway yak dāda sa bay!» Tsa na, gawla ngay hay ta tsəne.

Yesu mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom

Mata 21.12-17; Luka 19.45-48; Yuhana 2.13-22

¹⁵ Ma dəba eye na, tə ndisl a Zerozelem sa. Yesu a ye naha na, a ye a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha na, a dazlay mahəhere tay ha ndo masəkəme wu hay ta ndo neheye ta səkəmiye hay wu hay aye. A pay həlay a tabal i ndo mambəde ha suloy, a mbəzl ha tøv məndze i ndo masəkəme ha bodobodo hay.

¹⁶ A gatay me a ndo məzle wu i tsakala kwa waray waray mede ha ta dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom.

¹⁷ A dətay ha lele, a gwadətay: «Mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na: “Ta zaleyə a gay ga na, gay i maɖuwule me i slala i ndo hay wal wal tebiye.*” Ane tuk na, nəkurom ka tərūm ha lar i məkal hay na, kəkay?†»

¹⁸ Bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom ma-pala eye, tə tsəne wu nakə Yesu a gawa aye na, ta dzədzar hərwi ndo hay ta wuɖa bazlam i Yesu niye a tsikatay aye. Ta pəla tsəved ka məkəde na Yesu.

¹⁹ Ta huwa pat pizze na, Yesu ta gawla ngay hay tə lətse, ti ye abəra ma Zerozelem.

* 11:17 Ezay 56.7. † 11:17 Zeremi 7.11.

*Mæpe mædzal gær ka Yesu tæ maðuwule me
Mata 21.20-22*

²⁰ Tædœ eye pærik i mekedœ na, Yesu ta gawla ŋgay hay tæ ma a Zerozelem. Ahæl nakæ faya ta diye na, tæ ŋgatay a dærizl i gærðaf niye andza gurov aye. Dærizl i gærðaf niye na, makula eye hus ta zlalay eye dzay.

²¹ Piyer a ŋgatay na, bazlam i Yesu nakæ a tsikay a dærizl i gærðaf niye a mayaw a gær. Tsa na, a gwadáy a Yesu: «Miter, zæba ka dærizl i gærðaf nakæ ka velay mezeleme aye na, kæ kula.»

²² Yesu a mbædatay faya, a gwadátay: «Gærumay ha mædzal gær kurom a Mbælom!

²³ Særum ha lele, ndoweye kæ gwadáy a mahæmba nakay: “Lætse abæra kanan, ta kal ha bo a bælay”, kæ ge a tsik ta mædzal gær næte na, Mbælom ma tæmiye na. Ada mâ sær ha na, ma giye bo andza nakæ a tsætsah aye.

²⁴ Hærwi niye faya na tsikakumeye: Tædæ ka ðuwulum me, ka tsætsahum wu ka Mbælom na, dzalum ha na, ba ka hutum tsiy. Mbælom ma vèlakumeye.

²⁵ Agæna nækurom ta magum eye ta ndo na, ka ta ðuwulumeye me a Mbælom na, dum pæsum ha bo tæday. Ada Mbælom Bæba kurom mæ mbælom ma pæsakumeye ha dærmak. [

²⁶ Tædæ nækurom mandza eye huya ta magum eye na, Bæba kurom nakæ mæ mbælom aye ma pæsakumeye ha bay dærmak.]»

*Gædaŋ i Yesu
Mata 21.23-27; Luka 20.1-8*

²⁷ Ma dāba eye na, tə ma a Zerozelem tuk. Yesu a ye a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Ahəl nakə faya ma həhaliye mə dāma aye na, bag-war hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ada ta madugula siye hay, ti ye ka təv i Yesu.

²⁸ Ti ye naha na, ta tsətsah faya, tə gwadəy: «Ka ge wu neheye na, ta gədan waray? Maa vəlaka gədan eye na, way?»

²⁹ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Neŋ dərma na tsətsahiye fakuma matsətsehe nəte, tadə ka mbədumeŋew faya na, na ge wu neheye ta gədan waray na, na tsikakumeye.

³⁰ Maa sləraw Yuhana madzəhuḅe ndo a yam na, way? Maa sləraw na, Mbəlom tsukuḁu ndo hay daw? Mbədumeŋew faya tey.»

³¹ Tsa na, tə tsik mə walaŋ tay, tə gwad: «Ka mbədakweye faya na, kəkay? Tadə ka gwadəkwa, maa slər ha Mbəlom, Yesu ma gwadəkweye: “Ka dzalum ha ka wu nakə Yuhana a tsik aye bay na, kemey?”

³² Ada ka mbədakweye faya məgwede maa sləraw Yuhana na, ndo hay, ka tsikakweye tətə bay.» Tə tsik tətə bay na, hərwi ndo hay tebiye tə sər ta dedək Yuhana na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom. Ta dzədzar mətsike andza niye hərwi ndo hay.

³³ Ta mbədəy faya a Yesu, tə gwadəy: «Nəmaa sər bay.»

Yesu a gwadətay: «Neŋ bəbay na ge wu neheye ta gədan i way na, na tsikakumeye bay.»

12

Dzeke i ndo neheye tə həl tay ha a guvah nateye sewed eye hay aye

Mata 21.33-46; Luka 20.9-19

¹ Ma dəba eye na, Yesu a tsikatay me ta dzeke, a gwadətay: «Ndoweje a dəs guvah. A zəv a dəma dərizli gərdaf haladzay. Dərizli gərdaf niye hay na, tə wa hohway aye. A ndəv ha mazəve na, a lawara na həndits ta zled. Tsa na, a lambad a dəma təgwad hərwi maditse a dəma hohway i dərizli gərdaf niye hay. A dəzl a dəma təv matsəpe wu. A ndəv ha malembede guvah ŋgay niye na, a həl ndo i məfəte hay ada tātəfətay na. Bo ŋgay aye a ye a tsekene.

² «Həlay i manğəle hohway i dərizli gərdaf niye hay kə sla. A slər ndo nətə mə walaŋ i ndo i məsler ŋgay hay hərwi ada tātəvəlayaw faya abəra i ŋgay.

³ Tsa na, ndo i məsler niye a ye. A ye naha na, ndo neheye faya ta tsəpiye guvah aye tə gəs na. Tə ndaḃa na ada ta həhara ahaya həlay kəriye.

⁴ Ndo i guvah a ŋgatay andza niye na, a slər ndo nengeḃ. A ye naha na, kurah tə wuya faya məkəde na. Tə kəḃ na ka gər, tə tsadəy pələslesle.

⁵ Ndo i guvah niye a zla ndo i məsler ŋgay mamahkar eye, a slər na sa. Nengeye na, tə kəḃ na mədahaŋ eye. Ndo i guvah niye a slər ndo wal wal sa. Tə ge tay ha andza niye dərmaḃ. Siye hay tə ndaḃa tay ha, siye tə kəḃ tay mədahaŋ eye hay.

⁶ «Anəke a zəkayaw a ndo i guvah niye na, wawa ŋgay nətə nakə a wuda na haladzay aye. A slər na wawa ŋgay niye nətə aye. Hərwi a dzala a gwad: “Wawa ga na, ta rəhay ha gər, ta geye wuray bay.”

⁷ «Wawa niye a ye. Tə ɲgatay na, tə gwad mə walaɲ tay: “Aya! Anan magedze ɲgay nakə ma ta ndiye na guvah ɲgay aye, ki yaw! Takwa, kəɖakwa na, ada guvah nakay ma mətsakweye a nəkway!”

⁸ Tsa na, ti ye faya, tə gəs na. Tə kəd na. Tə kal ha mədahaɲ eye dəreɲ abəra ma guvah niye.»

⁹ Tsa na, Yesu a tsətsah fataya a gwadətay: «Ndo i guvah ma giye anəke na, kəkay? Ndo i guvah niye ma deyeweye na, ma gəsiye tay ha ndo niye hay, ma kədiye tay ha. Ada ma həliye a dəma ndo mekeləɲ eye hay.

¹⁰ Ka dzaɲgum bazlam nakay mə Derewel i Mbəlom bəɖaw? Mə dəma mawatsa eye na, a gwad: “Kwar nakə ndo madəzle gay hay tə kal ha aye na, maa təra kwar lele eye a ze siye kwar hay na, neɲgeye duh.

¹¹ Maa gwad kwar niye mə təra kwar nakə lele eye hərwi madəzle gay na, Mbəlom.

Niye na, məsler i Mbəlom hərwi kway.*»

¹² Madugula i Yahuda hay tə sər ha a tsik andza niye na, ka nəteye. Tsa na, ta pəla tsəveɖ məgəse na. Ane tuk na, tə gər ha, ti ye wu tay hərwi ta dzədzar ma ta ndalateye a ndo hay.

Məvəlay dzaɲgal a bəy i Roma

Mata 22.15-22; Luka 20.20-26

¹³ Ma dəba eye na, tə slər Farisa hay ta ndo hay ɲgal mə walaɲ i ndo i Herod. Ti ye ka təv i Yesu hərwi məhəle faya abəra suwat.

¹⁴ Ti ye naha tə gwadətay: «Miter, nəmaa sər ha nəkar ka tsik na, deɖək. Ka dzədzaray a wu nakə ndo hay ta dzaliye təbey ada ka ɲgəna tay ha ka

* **12:11** Dəmes hay 118.22-23.

bo bəra ndo hay təbey. Faya ka tətikateye a ndo hay dedek ka mede nakə a say a Mbəlom aye. Ane tuk na, a samay matsətsehe fakaya: Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved məvəle dzanḡal a bəy i Roma tsukudu kə vəl tsəved məvəle bay? Lele məvəle bay tsukudu, lele məvəle daw?»

¹⁵ Yesu a sər ha a satay məhəle faya abəra suwat. Tsa na, a gwadətay: «A sakum məhəle fagaya abəra suwat na ka mey? Ehe zlumenjew kwar i suloy təday, a seḡ mazəbe faya.»

¹⁶ Tə zlay naha kwar i suloy nəte. Tə vəlay.

A təma kwar i suloy niye a zəba faya. Tsa na, a tsətsah, a gwadətay: «Mandzəkit bo nakay ta məzele nakay faya na, i way?»

Tə gwaday: «I bəy i Roma ada mawatsa eye faya na, məzele ḡgay.»

¹⁷ Tsa na, Yesu a gwadətay: «Aya! Wu i bəy i Roma na, vəlumay ha a bəy i Roma ḡgway. Wu i Mbəlom na, vəlumay ha a Mbəlom ḡgway.»

Tə tsəne bazlam i Yesu niye na, a gatay hərbaḡəkka.

Mələtsew abəra ma mədahan

Mata 22.23-33; Luka 20.27-40

¹⁸ Ma dəba eye na, Saduke hay ti ye ka təv i Yesu. Azlakwa bay Saduke hay na, nəteye tə dzala ha tə gwad: «Ka mət na, mələtsew abəra ma mədahan andaya sa bay.»

¹⁹ Ti ye ta tsətsah ka Yesu, tə gwaday: «Miter, bazlam nakə Musa a watsamay a bazlam i Mbəlom mapala eye na, ananḡ. A gwad: “Tadə ndo a mət a gər ha ḡgwas ḡgay, ta wa zuk bay na, mata zle na madakway i ḡgwas niye na, malamar i ndo niye a

mæt aye bædaw? Ma zliye na, hærwi ada hulfe i ndo niye a mæt aye mâ dze bay.†”

²⁰ Aya andaya ahəl niye ndo ta malamar ηgay hay tasəla. Malamar tay bagwar eye a zla dahəlay. A zla dahəlay na, a mæt. A mæt na, ta wa ta dahəlay ηgay niye a zla aye bay.

²¹ Məmbager ηgay a zla na madakway i ηgwas niye. Tsa na, a mæt ze məwe wawa ta ηgwas niye. Malamar tay mamahkar eye a ge ha andza niye dərmaκ.

²² Nəteye niye tasəla tə zla ηgwas niye na, tə mæt tebiye. Ndəray nəte mə walaη tay ta wa wawa ta ηgwas niye bay. Ma dəba eye nəteye niye tebiye tə mæt na, ηgwas a mæt dərmaκ.

²³ Pat nakə aza ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahaη aye na, ηgwas niye ma mətseye na, a way? Hærwi mey na, nəteye niye tasəla aye ta zla na ka ηgwas!»

²⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Andza niye bay. Kâ vumay gər a mədzal gər kurom bay. Ka tsikum andza niye na, hærwi ka sərūm wu nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye bay ada ka sərūm gədaη i Mbəlom bay.

²⁵ Ahəl nakə ta lətseweye abəra ma mədahaη aye na, hasləka hay ta ηgwas hay ta zliye bo sa bay. Ane tuk na, ta ndziye na, andza gawla i Mbəlom neheye mə mbəlom aye.

²⁶ Bazlam nakə a tsik ka mələtsew abəra ma mədahaη aye na, ka dzaηgum dāda mə derewel i Musa təbədew? A da ha na, bazlam nakə Mbəlom a tsikayaw mə gay i dak niye dzaydzay andza faya

† 12:19 Madazlay i wu hay 38.8; Bazlam mapala eye masulo eye 25.5-10.

ma tæmiye na aye. Ka tæv eye niye na, Mbəlom a gwadáy a Musa: “Neñ na, Mbəlom i Abraham, Mbəlom i Izak, Mbəlom i Zakob.‡”

²⁷ Mbəlom na, neñgeye Mbəlom i mədahañ hay bay, neñgeye Mbəlom i ndo neheye ta ndziye huya ta sifa aye. Nəkurom ka dzum tsəved hərwi nakə ka gwadum mələtsew abəra ma mədahañ andaya bay aye.»

Bazlam mapala eye bagwar eye

Mata 22.34-40; Luka 10.25-28

²⁸ Ahəl nakə Yesu ta Saduke hay faya ta tsikiye me aye na, ndo mədzañgawa bazlam i Mbəlom mapala eye andaya dərmaç, faya ma piye zləm. A tsik ma mədzele gər ñgay, a gwad: «Yawa! Yesu a mbədətay faya a Saduke hay na, lele.» Tsa na, a händzəd ka tæv i Yesu. A tsətsah ka Yesu a gwadáy: «Bazlam i Mbəlom mapala eye nakə a ze siye hay aye na, waray?»

²⁹ Yesu a gwadáy: «Bazlam i Mbəlom nakə mapala eye a ze siye hay aye na, anañ: “Nəkurom Israyel hay, pum zləm! Bəy Maduweñ Mbəlom kway na, neñgeye Bəy Maduweñ nəte ñgweñ.

³⁰ Wudá Bəy Maduweñ Mbəlom yak tə dərev yak tebiye, ta məsəfəre yak tebiye, tə metsehe yak tebiye, ada ta gədañ yak peteh.Š”

³¹ Bazlam mapala eye masulo eye anañ sa: “Wudá ndo i məged yak dərmaç andza ka wudá na gər yak.*” Bazlam i Mbəlom mapala eye maze neheye sulo aye na, andaya sa bay.»

‡ **12:26** Madayaw abəra ma Ezipt 3.2-4, 6, 15-16. § **12:30** Bazlam mapala eye masulo eye 6.4-5. * **12:31** Levitik 19.18.

³² Tsa na, ndo mædzanɣawa bazlam i Mbəlom mapala eye a gwadɔy a Yesu: «Lele haladzay nɣalaka! Wu nakə ka tsik aye na, dedek. Bəy Maduweŋ na, nenɣeye Mbəlom nəte. Ma dəba nɣay na, Mbəlom mekeleŋ eye andaya bay.

³³ Kwa way mâ wudɔ Mbəlom tə dərev nɣay tebiye, ta ndaraw nɣay tebiye. Ada mâ wudɔ ndo i mæged nɣay dərma andza a wudɔ na gər nɣay. Niye na, a ze mæfəkay naha slo i gənaw a Mbəlom tə mævəlay naha siye i wu hay wal wal.»

³⁴ Yesu a nɣatay ndo niye a mbəɔay faya na, tə metsehe lele. Tsa na, a gwadɔy a ndo niye: «Nəkar na, bəse tə mede a Bəy i Mbəlom.»

Ma dəba eye na, horoy a gatay a ndo hay matsətsehe faya bazlam.

Kərɔste na, Wawa i Davit daw?

Mata 22.41-46; Luka 20.41-44

³⁵ Ahəl niye na, Yesu a tətikawatay a ndo hay mæ gay i mædəslay ha gər a Mbəlom. A tsətsah ka ndo hay, a gwadɔtay: «Ndo mædzanɣawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə gwad Kərɔste nenɣeye na, Wawa i Davit na, kəkay?

³⁶ Hərwi kwa Davit na, a tsik ta Məsəfəre Tsəɔanɣa eye, a gwad:

“Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwadɔy a Bəy Maduweŋ ga na:

Dara, ndza tə həlay i mənday ga,
 hus a pat nakə neŋ, na piye tay ha ndo mənə
 dəre yak hay a huɔ i sik yak aye.†”

† 12:36 Dəmes hay 110.1.

³⁷ «Davit tə gər ɲgay na, kə zalay a Kəriste “Bəy Maduweɲ” tuk na, Kəriste ma təriye wawa ɲgay na, kəkay?»

Bazlam i Yesu niye a tsik eye na, a yatay a gər a ndo niye hay faya ta pay zləm aye.

Məgay metsehe a masəpete

Mata 23.1-14; Luka 20.45-47

³⁸ Wu nakə faya ma tətikateye aye na, anaɲ. A gwadatay: «Həbum gər kurom abəra ka ndo mədzaɲgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay. Nəteye i tay ta wuda mahəhele na, ta rəkawat eye. Ka təv məhay gər na, a satay ndo hay tã tsikatay me ta mədəslatay ha gər.

³⁹ Kwa mə gay i məduwule me na, ta pələwa i tay na, təv məndze nakə kame i ndo hay aye, ndo hay ta ɲgatateye lele. Mə magurlom, ta wuda na, təv məndze ɲgwalak eye.

⁴⁰ Wu nakə tə vələwatay a madakway i ɲgwas hay aye na, tə ndayawa na. Tə duwulawa me na, vədʋəd a ndəv bəse bay hərwi ada ndo hay tã gwad fataya nəteye ndo ɲgwalak eye hay. Slala i ndo neheye andza nakay aye na, Mbəlom ma giye fataya sariya na, ma ziye ndo siye hay!»

Madakway i ɲgwas mətawak eye

Luka 21.1-4

⁴¹ Ma dəba eye na, Yesu a ndza bəse ta təv nakə ndo hay tə pawa a dəma suloy mə gay i mədəsłay ha gər a Mbəlom. Ahəl nakə ndo hay faya ta piye suloy a wu məpe suloy aye na, Yesu faya ma zəbiye ka ndo hay ta piye suloy eye na, kəkay. Ndo i zlele hay haladzay tə pa a dəma suloy haladzay.

⁴² Madakway i ηgwas wuray mətawak eye a ye naha dərma. A ye naha a pa a dəma kobo sulo. Kobo ηgay niye na, a sla dala nəte bay.

⁴³ Yesu a ηgatay a madakway i ηgwas niye na, a zalatay a gawla ηgay, a gwadətay: «Sərūm ha, madakway i ηgwas nakay na, maa vəl dala hal-adzay a ze i ndo hay na, neηgeye.

⁴⁴ Hərwi ndo mekeləη eye hay tə vəl na, abəra ka siye. A gatay mə gər sa bay. Ane tuk na, madakway i ηgwas nakay mətawak eye na, a vəl ha tebiye, siye andaya sa bay.»

13

Yesu a da ha ta mbəzliye ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom

Mata 24.1-2; Luka 21.5-6

¹ Ahəl nakə Yesu a yaw abəra ma dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye na, ndo nəte mə walaη i gawla hay a gwadətay: «Miter! Zəba ka gay nakay tey. Ma dəzliye na, bagwar eye ada kwar neheye ta dəzl ha aye na, bagwar eye hay ada tə le haladzay!»

² Yesu a mbədəy faya a gwadəy: «Zəba gay nakay na, ka ηgatumeye a kwar kwa nəte ka gər i kwar ηged bay. Ta mbəzliye ha hele hele.»

Ngodgor i mandəve i məndzibəra

Mata 24.3-14; Luka 21.7-19

³ Ma dəba eye na, Yesu a tsal a mahəmba nakə tə zalay Mahəmba i Tetədəz aye. A ye naha na, a ndza dəgerger tə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A mahəmba niye ti ye na, tage Piyer, Yakuba,

Yuhana, ta Anđare tsa bəna ndo hay tebiye bay. Mə mahəmba niye na, ta tsətsah faya tə gwadəy:

⁴ «Tsikamay, wu neheye ta ta giye bo na, kəday? Ada ŋgodgor waray nakə nəmaa səriye ha na, wu neheye tebiye ta ndisleweye aye?»

⁵ Tsa na, a dazlay mətsikatay, a gwadətay: «Gum metsehe lele! Ndəray m̄ə sapat kurom bay.

⁶ Hərwi ndo hay haladzay ta deyeweye ta məzele ga. Kwa way ma gwadiye: “Neŋ na, Kəriste!” Ada ta səpatiye ndo hay haladzay.

⁷ Ka tsənum ndo hay faya ta giye vərəm bəse tə nəkurom kwa neheye dərəŋ tə nəkurom aye na, k̄a dzədzarum bay. Wu neheye na, kutoŋ ta ndisleweye. Ane tuk na, niye na, mandəve i mändzibəra zuk bay.

⁸ Slala ŋged ta giye vərəm ta slala neŋged, bəy ta bəy ta giye vərəm. Dala ma bəliye ma gəma hay wal wal, ada mandərzlaŋ ma giye. Wu neheye ta giye bo na, andza məwe wawa nakə a dazlay a ŋgwas aye.

⁹ «Dəretsətseh neheye ta ndzakum a gər na, gumay metsehe a gər lele. Hərwi mey na, hərwi ndo hay ta gəsiye kurom, ta diye kurom ha a gay i sariya. Ta ndaḅiye kurom ta mandalaḅa mə gay i maḅuwule me hay. Ta diye kurom kame i ndo mələve dala hay ada kame i bəy hay, hərwi nakə ka pumeŋ bəzay a neŋ aye. Niye na, ta səriye ha ka pumay bəzay na, a Mbəlom dedek.

¹⁰ Wu neheye ta giye bo andza niye na, hərwi ada ndo i mändzibəra hay tebiye t̄a tsəne Labara Ŋgwalak eye.

¹¹ Tadə ta gəs kurom, ta diye kurom ha kame i ndo məge sariya hay na, k̄a dzalum nəmaa ta

gwadiye kəkay na, kâ dzədzarum bay. Ta ye kurom ha na, tsikum wu nakə a yakumaw a mədzał gər aye. Hərwi ma deyeweye na, abəra mə nəkurom bay. Mata dəkum ha wu nakə ka tsikumeye na, Məsəfəre Tsədəŋŋa eye.

¹² Həlay eye ma slaweye na, ndo hay ta vəliye ha malamar tay hay ada tâ kədf tay ha, bəba hay ta giye ta wawa tay hay andza niye dərmał. Wawa hay ta natay dərə a bəba tay hay, ta kədiye tay ha.

¹³ Ndo hay tebiye ta nakumeye dərə hərwi ga. Ane tuk na, ndoweye kə səmay naha hus ka mandəve aye na, Mbəlom ma təmiye ha.»

Ta mbəzliye ha Zerozelem

Mata 24.15-28; Luka 21.20-24

¹⁴ Yesu a gwadatay sa: «Ka ŋgatumeye a wuray maga zluwer eye andza mazəlatəŋgo. Wuye niye na, ma ta ndziye ka təv nakə həbe ma ndziye faya bay aye. (Ndowneye kə dzəŋga na, mâ tsəne lele.) Ndo neheye ka dala i Yahuda aye, ta ŋgatay a wu niye na, tâ hway a mahəmba hay.

¹⁵ Ndo nakə neŋgeye ka gər i gay aye na, mâ mbəzlaw hərwi məzlaw wu mə gay bay. Kə mbəzlaw na, mâ hway dūh.

¹⁶ Ada ndo nakə neŋgeye ma guvah aye na, mâ mbəda gər a mətagay ŋgay məzlaw peteked ŋgay bay.

¹⁷ Pat eye niye na, dərətsətseh wene wene eye na, ka gər i ŋgwas neheye tə bo sulo aye ada ka ŋgwas neheye faya ta vəlateye wah a wawa tay hay aye!

¹⁸ Gumay amboh a Mbəlom, hərwi ada wu neheye mâ ge bo a həlay i mətasł bay.

19 Hərwi mey na, pat eye niye na, dəretsətseh bagwar eye. Slala i dəretsətseh niye ma ta deyeweye na, kə ge bo dāda bay kwa ka gər nakə Mbəlom a ge məndzibəra aye hus anəke. Ada slala i dəretsətseh niye na, dāda ma ta giye andaya sa bay.

20 Tadə Mbəlom mâ zla həlay eye bəna, ndəray kwa nəte ma təmiye bay. Ane tuk na, a nəkid ha hərwi ndo ŋgay neheye a pala aye.

21 «Tadə ndəray kə gwadəkum: “Zəbum! Kəriste anan!” kəgəbay “Zəbum! Neŋgeye atay!” na, kâ təmum bazlam ŋgay bay.

22 Andza niye, ndo masəpete ndo hay ta deyeweye. Ta gwadīye nətəye na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom, kəgəbay ndo mətəme ha ndo nakə Mbəlom a sləraweye. Nətəye na, ta giye masuwayan hay ada tə wu neheye ma giye hərbaəkka aye hərwi tadə ma giye bo na, masəpete tay ha ndo neheye Mbəlom a pala aye.

23 Nəkurom na, gum metsehe lele! Na tsikakum ka bo abəra kurre.»

Madayaw i Wawa i Ndo

Mata 24.29-35; Luka 21.25-33

24 «Ma dəba i dəretsətseh neheye na, pat eye niye na, pat ma giye andaya sa bay ada kiye ma dəviye bay.

25 Wurzla hay dərmak ta kutsaweye abəra ka magərmbəlom ada wu neheye gədan eye ka magərmbəlom aye ta bəliye haladzay.

26 Tsa na, ndo hay ta ŋgeteŋeye a neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ma pazlay ta gədan haladzay ada ta məzlaḅ eye.

²⁷ Kwayaŋŋa ma sləraweƷe gawla i Mbəlom hay, ta hayay gər a ndo neheƷe a pala tay ha aƷe abəra ka kokway i məndzibəra tebiƷe kwa ka waray ka waray ka təv ŋgay.»

Dzeke i gurov

²⁸ A gwadətay: «Tsənum dzeke i gurov təday. Ka ŋgatumay a gurov ka dūda na, ka sərur ha gwaduvay kə ge, mazlambar yam ma piƷe bədaƷ?

²⁹ Andza niƷe ahəl nakə ka ŋgatumay a wu neheƷe ta ndislew na, sərur ha neŋ Wawa i Ndo mazlambar na deƷeƷeƷe, neŋ ka məged.

³⁰ Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərur ha na, wu nakay tebiƷe ma giƷe bo na, ndo neheƷe anəke aƷe ta mət zuk bay.

³¹ Magərmbəlom ta dala ta dziƷe, bazlam ga na, dāda ma dziƷe bay.»

Maa sər pat nakə məndzibəra ma ndəviƷe na, Mbəlom nate ŋgweŋ

Mata 24.36-44

³² «Ma deƷeƷeƷe pat waray na, ndəray kwa nate a sər bay. Ada ma deƷeƷeƷe ahəl waray na, ndəray a sər həlay eye bay sa. Kwa gawla i Mbəlom hay mə mbəlom, kwa neŋ wawa ŋgay bəbay, nəmaa sər bay. Maa sər pat eye na, Mbəlom Bəba ga nate ŋgweŋ.

³³ Gum metsehe bəna, kâ dzədzarur bay, hərwi ka sərur ma deƷeƷeƷe kəday na, ka sərur həlay eye bay.

³⁴ Ma deƷeƷeƷe na, andza ndo i gay nakə a sƷe mede a tsekene aƷe. A Ʒe na, a gərətay ha gay ŋgay a ndo i məsler ŋgay hay ada tâ gay gər a bədgay ŋgay

lele. A vɛl mɛslɛr kwa a way. A ndo matsɛpɛ mɛgɛd na, a gwadɛy: “Tsɛpa na lele, kâ ndzahɛra bay.”

³⁵ Nɛkurom dɛrmak andza niye. Ndzum na, tsezlezlenɛ, hɛrwi ka sɛrum ndo i gay ma deyeweye ta huwa, agɛna ta magɛrhɛvad, agɛna ta mbɛlom dɛ, agɛna ta mekedɛ, ndɛray a sɛr bay.

³⁶ Agɛna ma deyeweye hɛf na, ma ndzakum a gɛr nɛkurom mandzahɛra eye bay.

³⁷ Wu nakɛ faya na tsikakumeye na, na tsikatɛye a ndo hay tebiye. Na gwadɛtɛye: Kâ ndzahɛrum bay! Ndzum tsezlezlenɛ!»

14

Ta pɛla tsɛved mɛgɛsɛ na Yesu

Mata 26.1-5; Luka 22.1-2; Yuhana 11.45-53

¹ A zɛkaw mɛhɛne sulo nakɛ Yahuda hay ta hatsiye magurlom i Pak ada ta mɛnde wu mɛnday nakɛ tɛ zalay pɛɲ aye na, gɛdɛ faya bay. Ahɛl niye na, bagwar hay i ndo neheye tɛ vɛlaway wu a Mbɛlom aye ta ndo mɛdzaɲgawa bazlam i Mbɛlom mapala eye faya ta pɛliye tsɛved ka mɛgɛsɛ Yesu ta mɛkal hɛrwi ada tɛ kɛd na.

² Tɛ gwad mɛ walaɲ tay: «Kâ gɛsakwa na tɛ magurlom nakay bay bɛna, ndo hay ta gɛriye kway ha bay.»

Ngwas wuray a mbɛda mal ka Yesu

Mata 26.6-13; Yuhana 12.1-8

³ Ahɛl niye na, Yesu ma gɛma i Betani, mɛ gay i ndo wuray tɛ zalay Simoɲ. Ndowneye niye a ndzawa na, dɛvats i madɛgwɛdɛ a gaway. Ahɛl nakɛ faya ta ndiye wu mɛnday aye na, ɲgwas wuray a ye a fɛlɛkwa ka tɛv tay dos ɲgay mɛ hɛlay

maraha eye tə mal nakə a ze huŋŋa aye. Mal niye na, tsakala eye haladzay. A ye naha na, a həb ha me i dos niye mədawk. Tsa na, a mbəda mal niye ka gər i Yesu.

⁴ Ndo neheye ka təv i Yesu aye na, siye hay a ndalatay haladzay. Tə gwad mə walaŋ tay: «Asah! Nğwas nakay a nas ha mal nakay na, kemey?

⁵ Ta səkəm ha na, ta hutieye dala haladzay segey? Ada dala aye na, ta sliye məvəlatay a ndo i mətawak hay bədaw!» Tə may ha mənese haladzay a nğwas niye.

⁶ Yesu a gwadətay: «Duh bay, gərūm ha nğwas nakay na, səfek. Ka kwasumeye gər a nğwas nakay na, hərwi mey? Wu nakə a ge hərwi ga aye na, lele haladzay.

⁷ Ndo i mətawak hay na, nəteye ka təv kurom huya. Kə sakum məgatay nğwalak a mətawak hay na, ka mbumeye faya məgatay kwa kəday. Ane tuk na, neŋ na, na ndziye tə nəkurom huya bay.

⁸ Nğwas nakay a geŋ na, wu nakə gədaŋ nğay a mba faya məge aye. Neŋgeye na, kə lah mambəde ka bo ga mal nakə həbe ta giye fagaya pat nakə ta piye ga a bəd aye.

⁹ Neŋ faya na gwadəkumeye, sərum ha: Kwa a nğay ta diye ha Labara Nğwalak eye ka məndzibəra tebiye na, ta tsikiye ka nğwas nakay hərwi wu nakə a ge aye. Ndo hay ta mətsiye ha gər bay.»

Yudas a ge daf ka Yesu

Mata 26.14-16; Luka 22.3-6

¹⁰ Ndo nəte mə walaŋ i gawla i Yesu niye hay kuro gər eye sulo aye, a ye ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye. Məzele

ngay na, Yudas Iskariyot. A ye hærwi a say mæge daf ka Yesu.

¹¹ Bagwar hay i ndo neheye tæ vələway wu a Mbəlom aye tæ tsəne labara nakə a tsikatay aye na, a yatay a gær haladzay. Tsa na, tæ gwadáy: «Nəmaa vələkeye dala.» Yudas a maw abəra ka təv tay na, a yaw a pəla wewer ada həlay nakə lele eye hærwi mæge daf ka Yesu aye.

Yesu tæ ge magurlom i Pak ta gawla ngay hay

*Mata 26.17-30; Luka 22.7-23; Yuhana 13.21-30;
1 Korinthe hay 11.23-25*

¹² Pat makurre i magurlom nakə tæ ndayawa wu mənday nakə gæde faya bay aye na, tæ kədawa təbaŋ hærwi mæde wu mənday i Pak. Pat eye niye na, gawla i Yesu hay ta tsətsah, tæ gwadáy a Yesu: «A saka nəmaâ ye mata daka daf i magurlom i Pak na, ka waray?»

¹³ Yesu a tsəne andza niye na, a slær gawla ngay hay sulo ka me, a gwadətay: «Dum a wuzlahgəma! Ka yum naha na, ka ndzumeye a gær a ndo faya ma zliye yam ta gəzla eye. Ka ngatumay na, pumay bəzay.

¹⁴ Gay nakə ma fələkwiye a dəma aye na, fələkum dərma ada kâ tsətsahum ka ndo i gay niye, gwadumay: “Miter a gwadaka: Gay nakə nəmaa ndiye mə dəma wu mənday i magurlom i Pak ta gawla ga hay aye na, məngay?”

¹⁵ Ka tsətsahum andza niye na, ma dəkumeye faya ka gay nakə ka gær i gay nenged aye. Hud i gay niye na, bagwar eye. Wu hay mə dəma maləva bo eye tsiy. Wu neheye ka gakweye ha məsler aye

tebiye andaya mə dəma. Ka dumeye wu mənday i magurlom i Pak na, mə dəma.»

¹⁶ Gawla ɲgay niye hay sulo aye tə lətse, ti ye a wuzlahgəma. Ti ye naha na, tə ndzay a gər andza nakə Yesu a tsikatay aye. Tsa na, tə da wu mənday i Pak mə dəma.

¹⁷ Huwa a ge na, Yesu ta gawla ɲgay hay kuro gər eye sulo, ti ye a gay niye tuk.

¹⁸ Ahəl nakə faya ta ndiye wu mənday aye na, Yesu a gwadatay: «Neɲ faya na gwadakumeye: Sərum ha na, ndo nəte mə walaɲ kway nakay ka ndayakweye wu mənday dziye na, ma giye fagaya dəf.»

¹⁹ Gawla ɲgay hay tə tsəne andza niye na, a ndalatay. Tsa na, kwa way a tsətsah faya, tə gwaday: «Neɲ dəw? Neɲ dəw?»

²⁰ Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Ndo nəte mə walaɲ kurom neheye kuro gər eye sulo aye. Mata ge fagaya dəf na, ndo nakə faya ka ndayakweye wu mənday dziye aye.

²¹ Neɲ Wawa i Ndo na mətiye andza nakə Derewel i Mbəlom a tsik aye. Ane tuk na, dəretsətseh ka gər i ndo nakə ma giye dəf ka neɲ Wawa i Ndo aye. Ndo niye na, ɲgama meeneɲ tá wa na bay.»

²² Ahəl nakə faya ta ndiye dəf aye na, Yesu a zla peɲ, a gay naha sisəe a Mbəlom. Ma dəba eye na, a ɲgəna ha peɲ niye, a vəlatay a gawla ɲgay hay, a gwadatay: «Zlum. Nakay na, bo ga.»

²³ A zla gəvet maraha eye tə wu məse, a gay naha sisəe a Mbəlom. Ma dəba eye a vəlatay tə sa tebiye tay eye.

²⁴ Yesu a gwadātay sa: «Nakay na, bambaz ga nakə Mbəlom ma bariye dzam ta ndo hay aye. Ta mbədiye ha na, hərwi ndo hay haladzay.

²⁵ Neñ faya na tsikakumeye, na ta siye wu məse nakay sa bay hus a pat nakə na ta siye wedeye ma Bəy i Mbəlom aye.»

²⁶ Ma dəba eye, ta zambaday a Mbəlom ta dāmes na, ti ye tə tsal a Mahamba i Tetədcəz.

Yesu a da ha Piyer ma ta gwadiye: «Na sər Yesu bay»

Mata 26.31-35; Luka 22.31-34; Yuhana 13.36-38

²⁷ Ahəl nakə faya ta diye ka tsəved aye na, Yesu a gwadātay a gawla ŋgay hay: «Nəkurom neheye tebiye ka gərume ye ga ha, ka hwayumeye kurom. Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na: “Na ta kədiye na ndo mətsəkure tay ada təbañ hay ta ŋgəniye gər kweye kweye kwa a ŋgay.*”»

²⁸ Yesu a gwadātay sa: «Ane tuk na, na mbəlaw abəra ma mədahəñ na, na həbiye kurom ma Galile.»

²⁹ Piyer nəngeye na, a gwaday: «Kwa siye i ndo hay ta gər kar ha na, neñ na, na gəriye kar ha bay.»

³⁰ Tsa na, Yesu a mbəday faya a Piyer a gwaday: «Neñ faya na gwadakeye: Sər ha na, bəgom ta həvad nakay, dzagulok ma ta zlahiye sik sulo na, ba ka gwad sik mahkar ka sər neñ bay.»

³¹ Piyer a mbəday faya sa: «Na sər kar bay na, na tsikiye dāda bay, kwa tadə ka mətameye ka bo salamay.» Siye i gawla ŋgay hay tebiye tə tsik andza niye dərma.

* 14:27 Zakari 13.7.

*Nɔteye ka Mahamba i Tetadɔɛz
Mata 26.36-46; Luka 22.39-46*

³² Tsa na, tɔ ndisl a tɔv wuray tɔ zalay Getsemene. Tɔ ndisl naha na, Yesu a gwadɔtay a gawla ŋgay hay: «Ndzum kanan! Neŋ na, na diye na ta duwuliye me.»

³³ Yesu a ye na, nɔteye ti ye dziye tage Piyer, Yakuba ada Yuhana. Tɔ ndisl naha na, dɔrev a ye abɔra ka Yesu, a dzɔdzar haladzay.

³⁴ A gwadɔtay: «Dɔrev ga na, kɔ rah tɔ dɔretsɔtseh i mɔdahan. Nɔkurom na, ndzum kanan tsezlezlenje!»

³⁵ A ye izad abɔra ka tɔv i gawla ŋgay neheye mahkar aye. A ye naha na, a kal bo ka dala bɔrut tɔ hud. A duwulay naha me a Mbɔlom a gwad: «Tadɔ ma giye bo na, hɔlay i dɔretsɔtseh nakay mɔ ye fagaya abɔra vuv tey.»

³⁶ A gwad: «*Abba*, Bɔba ga, nɔkar na, wuray a wuraka bo tɔbey. Zla fagaya abɔra dɔretsɔtseh nakay na siye tey. Kwa mey na, andza nakɔ a saka a nɔkar aye bɔna, andza nakɔ a seŋ a neŋ aye bay.»

³⁷ Ma dɔba eye, a maw ka tɔv i gawla ŋgay neheye mahkar aye. A maw a ndzatay a gɔr na, nɔteye mandzahɔra eye. Tsa na, a zalay a Piyer a gwadɔy: «Simon, ka ndzahɔra daw? Nɔkar na, ka mba faya mɔndze tɔ dɔre kwa bɔre nɔte tɔbɔdew?»

³⁸ Ndzum tɔ dɔre tsezlezlenje ada duwulumay me a Mbɔlom hɔrwi ada kɔ dɔdum a masɔpete i Fakalaw bay. Mɔsɔfɔre na, a say mɔge wu lele eye, ane tuk na, gɔdan kurom andaya mɔsɔmay naha a masɔpete i Fakalaw bay.»

³⁹ Yesu a ndəv ha na, a ye abəra ka təv tay izad sa. A ye mata dūwule me. A ye naha a tsik na, bazlam ŋgay neheye a tsik kurre aye.

⁴⁰ Tsa na, a maw ka təv i gawla ŋgay neheye sa. A ndzatay a gər na, nəteye mandzahəra eye. Tə mba faya məndze tə dəre kwa tsekwen bay tebiye. Ta pədeke abəra ka məndzehəre na, tə sər wu nakə ta tsikiye bay. Yesu a ye mata dūwule me sa.

⁴¹ A maw mamahkar eye na, a gwadatay: «Huya faya ka ndzahərumeye daw? Nəkurom faya ka zəzakumeye bo kurom ba? Anəke na, ka ndəv tsiy, həlay eye kə ndislew tuk! Neŋ Wawa i Ndo ta vəlay ga ha a həlay i ndo i mezeleme hay tuk.

⁴² Lətsum, takwa, ta dzakwa gər! Zəbum, ndo nakə ma giye fagaya daf aye, kə ndzew.»

Tə gəs na Yesu

Mata 26.47-56; Luka 22.47-53; Yuhana 18.3-12

⁴³ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikiye me mba aye na, pəslan Yudas neŋgeye nakə nəte mə walan i gawla i Yesu hay kuro gər eye sulo aye, a ye naha. Ti ye naha ta ndo hay haladzay ta maslalam tay hay ada ta sakwal tay hay. Maa slər tay naha na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ada ta madugula hay.

⁴⁴ Yudas ndo məgatay daf ka Yesu aye ba kə datay ha wu nakə ma giye. A gwadatay: «Ndo nakə na ye, na gəs na ka bo təmbolok təmbolok aye na, neŋgeye! Gəsum na. Ka deyumeye ha na, tsəpum na lele.»

⁴⁵ Yudas a ndisl naha na, a hændzəf kwayaŋŋa ka təv i Yesu, a gwaday: «Miter!» Tsa na, a gəs na ka bo təmbolok təmbolok.

⁴⁶ Ndo niye hay tə ŋgatay andza niye na, kwayaŋŋa tə gəs na Yesu.

⁴⁷ Ka təv niye ndo nəte mə walaŋ tay, pəkat a ŋgwadaw maslalam ŋgay. Tsa na, a fay ha a ndo i məsler i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom, a dəsay na zləm fats ka dala.

⁴⁸ Yesu a gwadatay: «Ka yumaw fagaya ta maslalam kurom hay ada ta sakwal kurom andza ta gəsiye ndo i məkal dāw?»

⁴⁹ Pat pat na ndzawa ka təv kurom. Na tətikawa mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, ka gəsüm ga bay. Wu neheye a ge bo na, hərwi ada mā ge bo andza nakə Derewel i Mbəlom a tsik aye.»

⁵⁰ Tə gəs na Yesu na, gawla ŋgay hay ta hway kweye kweye tə gər ha.

⁵¹ Faya ta diye ha Yesu na, ndo wuray gawla aye a zəŋgal na Yesu. Ka bo ŋgay na, gwedere tsa. Ndo neheye faya ta diye ha Yesu aye tə ge andza ta gəsiye na gawla niye na,

⁵² a gər ha gwedere ŋgay ŋgudek, a hway ŋgway bo kəriye.

Yesu kame i bagwar i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye

Mata 26.57-68; Luka 22.54-55,63-71; Yuhana 18.13-14,19-24

⁵³ Ti ye ha Yesu na, a gay i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom aye. Mə dəma na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom

tebiye, madugula hay ta ndo mɛdzanɔgawa bazlam i Mbɛlom mapala eye tebiye nɛteye mahaya gɛr eye.

⁵⁴ Piyer nenɔgeye na, a zɛnɔgal naha Yesu dɛrenɔ ma dɛba. A ye naha a fɛlɛkwa a dalamɛtagay i bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom niye. Mɛ dɛma na, a ndza ka tɛv i ndo niye hay faya ta tsɛpiye mɛged aye. A ye naha a ndza ka ako ka tɛv tay niye.

⁵⁵ Bagwar hay i ndo neheye tɛ vɛlaway wu a Mbɛlom aye ta madugula i Yahuda hay tebiye ta pɛla ndo hay hɛrwi maraw faya me hɛrwi mɛgay sariya i mɛkɛdɛ na. Ane tuk na, ta huta faya mɛnese bay.

⁵⁶ Ndo hay haladzay ta raw faya me. Ane tuk na, maraw me tay niye ki ye tay faya bay. Kwa way a tsik i nɔgay wal.

⁵⁷ Siye i ndo mekelɛn aye hay tɛ lɛtse, ta raw me ka Yesu, tɛ gwad:

⁵⁸ «Nɛmaa tsɛne faya abɛra a gwad: “Na mbɛzliye ha gay i mɛdɛslay ha gɛr a Mbɛlom nakay ndo hay ta dɛzl eye ada ma mɛhɛne mahkar na, na dɛzliye a dɛma mekelɛn nakɛ tɛ hɛlay i ndo zezen bay aye.”»

⁵⁹ Kwa tɛ tsik andza niye bɛbay na, huya bazlam tay niye ki ye tay ka bo bay.

⁶⁰ Tsa na, bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom a lɛtse tsɛkwad kame i ndo hay. A tsɛtsah ka Yesu, a gwaday: «Ka mbɛdatay faya a ndo neheye tɛbɛdew? Tɛ tsik fakaya na, mey?»

⁶¹ Ka bazlam tay niye na, Yesu ka mbɛdatay faya bay. Kɛ tsikatay faya kwa tsekwen bay tebiye.

Bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom niye a tsətsah faya sa: «Nəkar na, Kəriste Wawa i Mbəlom nakə nəmay faya nəmaa zambadəye dāw?»

62 Yesu a mbəday faya a gwaday: «Neŋ na, neŋgeye. Ma dazlay anəke, ka ŋgatumeŋeye a neŋ Wawa i Ndo na ndziye tə həlay i mənday i Mbəlom, neŋgeye nakə gədan eye ka gər i wu hay tebiye aye. Ka ŋgatumeŋeye sa na, ma magərmbəlom na deyeweye ma pazlay.»

63 Bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom a tsəne andza niye na, a ndalay haladzay. A ŋgurada ha peteked ŋgay. Tsa na, a gwad: «Ka pəlakweye na, sa mey?»

64 Ka tsənum wu nakə a tsik aye bədaw? A tsalay ka gər a Mbəlom. Niye na, ka dzalum na, kəkay?» Ndo niye hay tebiye tə gay sariya i məkəde na.

65 Kwayaŋŋa siye i ndo mekeləŋ eye hay tə wuya faya kurah. Ta tufay slesleḅ a dərə. Tə mbuzay na dərə ada tə kəd na. Tə gwaday: «Nəkar ndo mədə ha bazlam i Mbəlom ba! Tsikamay, maa faka na, way?» Tsa na, tə vəlatay ha a həlay a ndo matsəpe gay i bəy i ndo mævəlaway a Mbəlom. Nəteye tə gəs na ada tə fay ka maholom pura pura.

Piyer a gwad: «Na sər Yesu bay»

Mata 26.69-75; Luka 22.56-62; Yuhana 18.15-18,25-27

66 Piyer na, neŋgeye andaya huya ma dalamətagay ka dala. Ŋgwas nakə a gawa məsler mə gay i bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom aye, a ye naha a ndzay a gər a Piyer.

67 A ηgatay a Piyer mandza eye ka ako. A zəba faya ndzuzle, a gwad̄ay: «Nəkar dərmaḱ na, ndo i Yesu, ndo i Nazaret na gwad̄ bəda?»

68 Piyer a tsəne na, a gwad̄ay a ηgwas niye: «A'ay! Na sər wu nakə a saka mətsike aye bay. Na sər bay tebiye.» Tsa na Piyer a ye abəra ma dalamətagay. A ye a lətse sləp ka həlay i məged̄ madayaw abəra. [Kwayan̄ḡa dzagulok a zlaha.]

69 Piyer a ye a ndza sləp ka həlay i məged̄ na, ηgwas niye kə ηgatay naha. Tsa na, a masay ha slala i bazlam ηgay nakə a tsikay a Piyer kame i ndo neheye mə dəma aye. «Ndo nakay na, nəte mə walaḡ tay.»

70 Piyer a tsəne na, a gwad̄: «Na sər ndo niye bay.» Məndze tsekweḡ na, ndo neheye ka təv eye niye tə gwad̄ay sa: «Nəkar na, mə walaḡ tay, nəkurom dziye. Nəkar na, ndo i Galile!»

71 Piyer a mbada a gwad̄: «Na sər ndo nakə ka tsikum faya aye bay. Kə ge na raw me na, Mbəlom m̄a geḡ d̄aretsətseh.»

72 Kwayan̄ḡa dzagulok a zlaha masulo aye. Tsa na, bazlam i Yesu nakə a tsik aye a mayaw a gər a Piyer tuk. Yesu a gwad̄ay: «Dzagulok ma ta zlahiye sik sulo na, ɓa ka gwad̄ sik mahkar ka sər neḡ bay.» Piyer a dzala ha ka bazlam i Yesu nakə a tsikay aye na, a hwayaw abəra. A ye a tuwa tsiduk tsiduk.

15

Yesu kame i Pilat

Mata 27.1-2,11-26; Luka 23.1-5,13-25; Yuhana 18.28-19.16

¹ Pərik i mekedə, bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta madugula hay ta ndo

mədzanɣawa bazlam i Mbəlom mapala eye ada ta madugula hay tebiye, tə haya gər. Tə haya gər na, hərwi mətsike mə walaŋ tay məge ha Yesu na, kəkay? Ta ndəv ha məhay gər na, tə dzawa na Yesu ada ti ye ha a gay i Pilat. Ti ye naha na, tə vəlay ha a Pilat.

² Pilat, neŋgeye na, a tsətsah ka Yesu, a gwadəy: «Nəkar na, bəy i Yahuda hay dedek daw?»

Yesu a mbədəy faya, a gwadəy: «Nəkar ka tsik segey.»

³ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə dəs parasay haladzay ka Yesu.

⁴ Ma dəba eye na, Pilat a tsətsah faya sa, a gwadəy: «Nəkar na, ka mbədə faya bay na, kəkay? Ka tsəne wu neheye faya ta tsikiye fakaya haladzay aye təbədew!»

⁵ Ada kwa Yesu ka həndək bazlam ndə mambədəy faya sa bay tebiye. Tsa na, a gay wadəŋ wadəŋ a Pilat.

⁶ Ka məve, ta giye magurlom nakə tə zalay Pak aye na, Pilat a gərawa ha ndo i danɣay nəte. A gər ha na, ndo nakə ta tsətsahawa aye.

⁷ Azlakwa ahəl niye na, ndoweye andaya tə zalay Barabas, neŋgeye ma danɣay. Neŋgeye mə walaŋ i ndo neheye tə nəy dərə a bəy i dala i hay aye. Tə gəs tay na, hərwi tə kəf ndo ahəl i magazləga tay niye.

⁸ Anəke na, ndo hay tebiye ti ye a gay i Pilat. Ti ye naha a dəma na, kwa way a tsətsah ka Pilat wu nakə a təmawatay na andza nakə ta tsətsahawa aye.

⁹ Tsa na, Pilat a mbədətay faya a gwadətay: «A sakum nâ gərakum ha na, bəy i Yahuda hay daw?»

¹⁰ Pilat a sər ha bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye tə gəsay naha Yesu na, tə ge faya na, sələk kəriye.

¹¹ Bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye, nəteye düh na, tə vələtay gədan a ndo hay ada məgwadəy a Pilat mâ gəratay ha na, Barabas bəna, Yesu bay.

¹² Pilat a gwadatay a ndo hay sa: «A sakum nâ ge ha ta ndo nakay ka zalumay bəy i Yahuda hay aye na, kəkay?»

¹³ Tsa na, ndo hay ta mbədəy faya tə mawude, tə gwadəy: «Dar na ka mayako mazləlmbada eye!»

¹⁴ Pilat a tsətsah fataya, a gwadatay: «Nəŋgeye a ge na, mənese waray?»

Ane tuk na, ta səkah ha mawude haladzay ta gədan, tə gwad: «Dar na ka mayako mazləlmbada eye!»

¹⁵ Pilat a say mənəgwasatay ha dərev a ndo niye hay. Andza niye a gəratay ha Barabas. Yesu na, a ndaḅa na ta mandalaḅa, a vələtay ha a sidzew hay hərwi ada tâ ye tâ dar na ka mayako mazləlmbada eye.

Tə gay sariya a Yesu i məkəde

Mata 27.27-31; Yuhana 19.2-3

¹⁶ Sidzew hay ti ye ha Yesu a huḑ i gay i ŋgomna ada tə zalatay a siye i sidzew hay tebiye, ti ye dərma.

¹⁷ Mə dəma na, ta tsəkw faya abəra peteked ŋgay hay. Tə zla peteked ndozza eye, tə kalay ka bo. Tə dəsaw dak tə slapa na ka bo, tə pay a gər a Yesu andza dzagwa i bəy.

¹⁸ Tsa na, ta dazlay mətsikay me. Tə gwadəy: «Zay daw? A nəkar bəy i Yahuda hay!»

¹⁹ Tə tsikay andza niye na, ada tə fay ka gər ta sakwal. Ta tufay slesleḅ a dāre. Ta dəkway gurmets kame ṅgay hərwi mətsikay me andza bəy.

²⁰ Ta ndəv ha mənḡwese faya na, ta tsəkw faya abəra peteked nakə tə kalay ka bo ndozza aye ada tə may ha ka bo peteked ṅgay hay. Tsa na, tə gəs ahaya abəra hərwi mede ha mata dar na ka mayako mazləlmbada eye.

Mata 27.33-44; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-27

²¹ Ahəl nakə faya ta diye ha Yesu mata dar na ka mayako mazləlmbada eye na, pəslanḡ ndo wu-ray məzele ṅgay Simonḡ. Neṅgeye na, ndo i Siren, neṅgeye bəba i Aləgəzandər ta Rufus. Neṅgeye faya ma diye ta təv niye. Neṅgeye a maw abəra mə pesl. Sidzew hay tə ṅgatay na, tə gay kutoḡ ka məzle mayako mazləlmbada eye nakə ta dariye faya Yesu aye.

²² Tsa na, ti ye ha Yesu a təv eye andaya tə zalay Golgwata, andza məḡwede: Təv i mətasl i gər.

²³ Tə ndisl naha a dəma na, a satay a sidzew niye hay məvəlay guzom madzapa eye tə wuye andaya tə zalay *mir*. Ane tuk na, a say a Yesu bay, a kərah məse.

²⁴ Ma dəba eye na, ta dar na Yesu ka mayako mazləlmbada eye. Ta dar na na, tə ge tsakwal ka peteked ṅgay hay. Tə ge andza niye na, məsəre ha mata zle na, way?

²⁵ Ta dar na Yesu ka mayako mazləlmbada eye na, ta mekedə ta ḡəre tsid.

²⁶ Tə watsa ka palalam eye andaya gər i bazlam nakə tə kəd na faya Yesu aye. Gər i bazlam nakə tə watsa aye na, ananḡ: «Neṅgeye na, bəy i Yahuda hay.»

27 Pat niye na, ta dar məkal hay sulo ka mayako mazləlmbada eye ka tsakay i Yesu dərmaḱ. Ta dar tay na, nəte tə həlay i mənḁay, neḅgeḁ tə həlay i gula. [

28 Anaḅ andza nakay wu nakə bazlam i Mbəlom a tsik aye na, a gwad: «Neḅgeye na, tə pasla na a walaḅ i ndo i seweḁ hay.* »]

29 Ndo neheye ti yawa ta təv niye na, tə bəlawa ha gər tay hay tekəm tekəm tə mətsaday pələslesle. Tə gwadaḁ: «Hey! Nəkar haḁe a saka mambəzl ha gay i məḁəslay ha gər a Mbəlom ada ka gwad ma məhəne mahkar na, ka ḁəzl na aye na, təv i wu yak aye na, məḅgay tuk?

30 Nəkar təma ha bo yak aye tey! Mbəzlaw abəra ka mayako nakay mazləlmbada eye!»

31 Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzanḅawa bazlam i Mbəlom mapala eye a ndo hay tə ḅgwasa ka Yesu andza niye dərmaḱ. Tə tsik mə walaḅ tay, tə gwad: «Kə təma tay ha siye i ndo hay tuk na, a sla faya mətəme ha gər ḅgay təbədəw?

32 Kəriste, Bəy i Israyel hay m̄a mbəzlaw abəra ka mayako mazləlmbada eye anəke! Tadə nəmaa ḅgatay kə mbəzlaw abəra ka mayako mazləlmbada eye na, nəmay nəmaa dzaliye ha ka neḅgeye.»

Ndo neheye ta dar tay ka tsakay i Yesu aye tə tsada na Yesu dərmaḱ.

Məməte i Yesu

Mata 27.45-56; Luka 23.44-49; Yuhana 19.28-30

* 15:28 Ezay 53.12.

³³ Magər həpat a ge na, ləvonj a ge ka dala niye tebiye tekədəgəm. A ge na, hus a bəre mahkar i huwa.

³⁴ Ta bəre mahkar eye niye na, Yesu a wuda ta magala kələrri, a gwad: «*Eluya, Eluya, lama sabaktani?*» Andza məgwede: «Mbəlom ga, Mbəlom ga, ka gər ga na, hərwi mey?†»

³⁵ Siye i ndo neheye ka təv aye niye tə tsəne na, tə gwad: «Pum zləm təday, faya ma zaleyeye a Eliya!»

³⁶ Tsa na, ndo nəte mə walaŋ tay niye, a hway, a ye a zlaw wuye kofkoffa. A tələka ha a wuye andaya guyakaka, wu niye a rah a dəma. Tsa na, a hak na ka gwavəkw zəbol eye, a pay naha ka bazlam a Yesu ada mâ dāvətse abəra mə dəma wu niye. Ndoweye niye a gwad: «ŋgatay, zəbakwa faya təday, aza Eliya ma deyeweye mambəzla ahaya dāw?»

³⁷ Ane tuk na, Yesu a wuda ta magala kələrri. Tsa na, a mət.

³⁸ A mət na, kwayaŋŋa petekəd nakə a ŋgəna ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom sulo aye, a ta ka bo bəra sulo tsaŋŋa kwa abəra mə gəma hus ka dala.

³⁹ Bagwar i sidzew i Roma hay, neŋgeye andaya malətsa eye kame i Yesu, Yesu a mət ma kəkay na, a ŋgatay. Tsa na, a gwad: «Ta dedek, ndo nakay na, Wawa i Mbəlom!»

⁴⁰ Ŋgwas wuray hay andaya ka təv eye niye dərma. Nəteye dərəŋ faya ta zəbiye naha faya. Mə walaŋ tay niye andaya na, Mari nakə a yaw ma gəma i Magədala aye, Salome ada ta Mari may i Yakuba nakə gawla aye, may tay ta Zozes.

† 15:34 Dəmes hay 22.2.

⁴¹ Nəteye na, ta zəŋgalawa na Yesu ada tə gaway məsler ahəl nakə Yesu, neŋgeye ka dala i Galile aye. Ka təv eye niye na, siye i ŋgwas hay andaya haladzay. Nəteye, tə yaw ka bo dziye tage Yesu abəra ma Zerozelem.

Tə pa na Yesu a tsəvay

Mata 27.57-61; Luka 23.50-56; Yuhana 19.38-42

⁴² Huwa ɓa ka mbərəm mäge tsiy. Pat eye niye na, pat mələve bo i Yahuda hay, andza məgwede pat məhəne mə gay i pat i mazəzukw bo.

⁴³ Ta huwa eye niye na, ndo wuray tə zalay Yusufa a yaw. Neŋgeye ndo i gəma i Arimate. Yusufa na, neŋgeye nəte mə walaŋ i bagwar i ndo mäge sariya dərma. Neŋgeye dərma faya ma həbiye Bəy i Mbəlom. A gəs dərev ka dzədzar bay, a ye a gay i Pilat mata tsətsahaw mədahaŋ i Yesu.

⁴⁴ Pilat a tsəne ɓa Yesu kə mət na, a gay wadəŋ wadəŋ. Tsa na, a zalay a bagwar i sidzew niye. A tsətsah faya abəra, a gwadəy: «Yesu a mət na, kə ndza haladzay daw?»

⁴⁵ Ma dəba eye bagwar i sidzew niye a mbədəy faya na, tsa na, a vəlay tsəved a Yusufa ka məzle mədahaŋ i Yesu.

⁴⁶ Yusufa a ye a səkəməw rəkwa. A səkəməw na, a məw a mbəzla ahaya mədahaŋ i Yesu abəra ka mayako mazləmbada eye. Tsa na, a mbəkwa na mədahaŋ a dəma. A zla na a ye, a pa na a tsəvay. Tsəvay niye na, tə la ka geseh ka təv nakə sərpalahha aye. A pa na a dəma na, a bədəŋgwəlaw faya beber bagwar eye ka madərəzl na tsəvay niye.

⁴⁷ Mari i Magədala ta Mari may i Zozes na, faya ta zəbiye ka təv nakə tə pa na Yesu aye.

16

Yesu a latsew abəra ma tsəvay

Mata 28.1-8; Luka 24.1-12; Yuhana 20.1-10

¹ Pat i mazəzukw bo a ye abəra mə dəma na, Mari i Magədala, Mari may i Yakuba ta Salome, ti ye ta səkəm mal hunḡa eye, hərwi a satay məwetse ka mədahaḡ i Yesu.

² Pat i luma i sidzew i mekedœ ḡgwas neheye ti ye ka me tsəvay. Tə husa na, pat faya ma tsaraweye tərđassa.

³ Ahəl nakə faya ta diye na, ta tsətsah ka bo mə walaḡ tay, tə gwad: «Mata bədəḡgwalakway na beber abəra ka me i tsəvay na, way?»

⁴ Tə ndisl naha na, ta zəba dəre. Ta zəba dəre na, tə ḡgatay a beber niye bagwar eye ta dərəzl ha ka tsəvay aye na, 6a mabədəḡgwala eye faya abəra, madzaka eye ka tsakay tsiy.

⁵ Ti ye naha na, tə fələkwa a tsəvay niye. Ti ye na tə ḡgatay a ndo gawla aye. Neḡgeye mandza eye ta diye i həlay i mənday. Ndoweye niye na, tə peteked kwedek kwedek eye ka bo. Peteked eye niye faya na, zəbol eye təzl. ḡgwas niye hay tə ḡgatay andza niye ta dzədzar slaḡ slaḡ.

⁶ Ane tuk na, a gwadətay: «Kâ dzədzarum bay. Faya ka pəlumeye na, Yesu ndo i Nazaret, neḡgeye nakə ta dar na ka mayako mazləmbada eye. Neḡgeye andaya kanaḡ bay, kə mbəlaw abəra ma mədahaḡ. Ehey! Zəbum, təv nakə tə həna ha faya aye na, anaḡ.

⁷ Dum anəke ta tsikumataḡ faya a gawla ḡgay hay ada kâ dūmay ha a Piyer lele. Gwadumatay na, ma lahakumeye a Galile. Ka ḡgatumeye mə dəma andza nakə a tsikakum eye.»

⁸ Tə tsəne andza niye na, tə ndohwaw abəra na, ta hway dərenj abəra ka təv i tsəvay niye. Ta hway na, hərwi zluwer a gatay, faya ta dzədzariye. Ta təkəray a ndəray kwa tsekwenj bay tebiye hərwi zluwer a gatay.

Yesu a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay

Mata 28.9-10,16-20; Luka 24.36-49; Yuhana 20.11-23; Məsler hay 1.6-8

⁹ Pat i luma i sidzew pərik i mekedə na, Yesu a lətsew abəra ma mədahanj. A lətsew na, a bəzay ha bo kurre a Mari nakə a yaw abəra ma Magədala aye. Nəŋgeye na, ŋgwas nakə Yesu a həhar faya abəra fakalaw hay tasəla aye.

¹⁰ A ye a təkəratay a ndo neheye tə ndzawa tage Yesu aye. A ye naha na, faya ta tuwiye hərwi mədahanj i Yesu. A təkəratay wu nakə a ge bo tə nəŋgeye.

¹¹ Tə tsəne wu nakə a tsikatay aye, a gwadətay: «Yesu na, kə mbəlaw abəra ma mədahanj, neŋ na, na ŋgatay bəna mey na!» Ndo neheye ta təma bazlam ŋgay niye a tsikatay aye bay.

¹² Ma dəba eye na, Yesu a mbəda ha bo ŋgay wal a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay sulo. A bəzatay ha bo na, ahəl nakə nəteye ka tsəved faya ta diye a gəma aye.

¹³ Ndo niye hay sulo aye tə maw a Zerozelem. Tə maw na, ta təkəray wu nakə tə ŋgatay aye a siye i gawla i Yesu hay. Nəteye ta təmatay na bay ŋgway huya.

¹⁴ Ma dəba eye sa na, Yesu a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay kuro gər eye nəte. A bəzatay ha bo na, ahəl nakə nəteye faya ta ndiye dəf aye. Tsa na, a gatay me hərwi mədzele gər tay nakə andaya bay

aye, ada hærwi ta dzala ha ka wu nakə ndo neheye tə tsikatay kurre, tə gwadətay: «Nəmaa ɲgatay a Yesu kə lətsew abəra ma mədahaɲ» aye na, ta dzala ha bay.

¹⁵ Tsa na, a gwadətay: «Anəke na, dum ka kok-way i mändzibəra tebiye. Dum ha Labara ɲgwalak eye a ndo zezen tebiye ka mändzibəra.

¹⁶ Ndo nakə kə tsəne ada kə dzala ga ha tə dərev nəte ada ta dzəhuḅ ha a yam aye na, ma təmiye. Ndo nakə kə dzala ga ha bay aye na, Mbəlom ma ta giye faya sariya

¹⁷ Ta ta səriye ha ndo neheye ta dzala ga ha ta dedek na, ma kəkay? Nəteye na, ta sliye faya mahəhere fakalaw abəra mə bo i ndo tə məzele ga. Ta tsikiye me tə bazlam i gəma hay wal wal.

¹⁸ Kwa tadə ta gəs dədœ tə həlay, kwa tə sa muwar na, ma gateye wuray kwa tsekweɲ bay tebiye. Ta piye həlay ka ndo i dəvats hay na, ta mbəliye.»

Yesu a tsal a Mbəlom

Luka 24.50-53; Məsler hay 1.9-11

¹⁹ Yesu Bəy Maduweɲ a tsikatay andza niye na, a tsal ɲgway a mbəlom. A ye na, a ndza tə həlay i mənday i Mbəlom.

²⁰ Gawla ɲgay hay dərmak ti ye mata dā ha bazlam ɲgwalak eye niye Yesu a tsikatay aye kwa a ɲgay. Bəy Maduweɲ a dzənawa tay ha ada a vələwatay gədaɲ ka mäge wu neheye a ge masuwayaɲ aye. Maa dā ha tə tsik bazlam i Mbəlom ta gədaɲ i Yesu na, masuwayaɲ nakə tə gawa aye.

Dzam Wedeye New Testament in Merey

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Merey

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Merey

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

024cb559-a7ea-5bd1-9dc9-f33abc74bfec